

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica št. 5/II,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Začasna prepoved shodov, sprevodov in zbiranj

Notranji minister je izdal naslednji odlok.

Zaradi javnega miru in varnosti ter reda, ter v zvezi z zunanje-političnim položajem v Evropi odredim, da se v vsej državi prepovedo do nadaljnjega vsa zborovanja, posvetovanja in sprevidi sploh, kakor tudi zbiranje ljudi po ulicah in na drugih javnih mestih. Kdor bo postopal proti tej prepovedi, bo kaznovan od 10 do 1.500 din globe v korist državne blagajne, a za primer, da bi ne plačal denarne kazni, z zaporom od enega do 30 dni, v kolikor njegov prestop ne bi bil težje narave in bi spadal pod paragrafe drugih zakonov.

Od te prepovedi je izvzeto zbiranje ljudi radi kupoprodaje in trgovine po mestnih trgih in sejnih, dalje zbiranje zaradi opravljanja verskih obredov, verskih predpisov in običajev in zaradi kakšne gospodarske, kulturne ali humane akcije. Ali tudi v teh primerih ne sme biti nikakih govorov, ki bi imeli kakršnokoli politično vsebino.

Opozarjajo se vsi prebivalci, da se drže popolnoma mirno ter da slede odlokom in navodilom oblasti in njenih organov, da bi se v današnjem resnem položaju okoli nas ohranil v naši državi popoln mir in pokorščina ter da bi se na ta način preprečil vsak nered.

Stanovska vzajemnost

in naš kmet

V sedanjem tako močno razrvanem času je geslo »stanovska vzajemnost« dokaž neprijetno. Kdor brenka na nasprotne strune, lažje najde pozornost in hvaležna ušesa. Med stanovi je zavlada nezaupanje, ki se včasih pretvarja v bolj ali manj prikrito mržnjo, in mržnja je najkrivičnejši sodnik in najslabši svetovalec.

Kmet vidi v meščanu in delavcu nasprotnika, ki hočeta na njegov račun poceni živeti. Meščan in kmet sta nezaupljiva nasproti delavcu, ki ničesar nima in najlažje žrtvuje načelo zasebne lastnine. Obrtnik in trgovec sta nezaupljiva nasproti dobavitelju; smatrati proizvajalca na debelo za vir vsega zla, pa je skoraj že navada, ki pod njenim plaščem nihče ničesar ne misli. Uradnik se čuti zapostavljenega za drugimi stanovni in toži, da po njihovi krivdi leze v uboštvo.

To so samo nekateri najbolj vidni primeri. Čim bolj je v posamezni državi družba stanovsko razčlenjena, večje so opreke med stanovi. Zato močnejši med njimi, zlasti kmetje in delavci radi poslušajo zapeljivo umovanje prerokov, češ, da je rešitev socialnih vprašanj in izhod iz vseh težkoč sedanjega časa samo na eni poti: namreč na poti nadvlade bodisi kmečkega, bodisi delavskega razreda.

To stremljenje, ki ga pri raznih narodih skušajo v kmečke vrste zanesti pod vplivom sodobnih proletarskih gibanj in marksistične miselnosti, se pojavlja med kmeti zlasti ob sedanji gospodarski krizi. Ni tako brezpomembno, da ne bi bilo vredno naše pozornosti. Značilno je, da tudi tu slišimo stare socialistične očitke o meščanski nadvladi. Pri oznanjevanju takih nazorov pa nikogar ne moti dejstvo, da je meščanski sloj razbit v skupine z različnimi težnjami in da je kot celota že v devetnajstem stoletju doigral svojo vlogo. Po vojni smo videli, da v mnogih državah sam kliče na pomoč in zahteva socialno zaščito.

Sovjetska Rusija si je poenostavila problem s tem, da je vse sloje med kmečkim in delavskim razredom ugonobila, kmečkega pa razlatala. V srednji in južni Evropi je

opaziti drugačne pojave. V škodo enostransko pojmovane demokracije se ojačuje država in stopa kot prisilni posredovalec pred sprte in nezaupljive stanovce. Četudi se ne strinjamo s socialnimi naziranjimi italijanskega fašizma in nemškega narodnega socializma, ne bomo vendar zanikali dejstva, da sta oba pokreta upor zoper poskus diktature enega samega razreda. Preveč cenen je odtok, da je to samo krinka za kapitalistično nadvlado. Fašistična država se pridružuje nadzorstvo nad kapitalom in delom, kapitalisti in delavci, kmeti in meščani, nad vsemi stanovi. Ta politika pa ni fašistična iznajdba; nova država jo je sprejela samo zaradi tega, ker z državnega vidika najbolj ustreza potrebam današnjega časa, ki hoče svojo stanovsko razčlenjenost obdržati in uravnovesiti.

Obrnimo se od širokega sveta in svetovnih problemov k našim domačim prilikam in neprilikam. Ni čuda, če se v današnjih težkih časih začenjajo tudi pri nas ostreje

risati nasprotja med posameznimi stanovi. Silno udobno je zvaliti krivdo na drugega. Tako tudi posamezni stanovi iščejo krivce v — drugih stanovih. Nikogar ni, ki ne bi videl izredno mučnega položaja našega kmeta. Če pa se najdejo ljudje, ki bi hoteli zdraviti te nevolje z gesli, ki kakor strup razdražijo živčnost dovolj zbežanega kmeta, tedaj moramo nasvetovati neko drugo sredstvo, mnogo starejše, a tem bolj preizkušeno, četudi morda malo nesodobno. Sredstvo, ki učinkuje mirnejše in blagodejnejše. Imenuje se: vzajemnost kmeta z drugimi stanovi našega naroda. Ta povezanost je tem lažja, ker je z malimi izjemami vse sloje udarila kriza in so tudi dozdevni »krivci« sotrpini — na drugačen način.

Stanovska vzajemnost ne koristi samo naši državi, ki za svojo popolno notranjo ustalitev potrebuje čim več miru in kar najmanj trenja. Njo zahtevajo tudi naše ožje koristi. Slovensko kmečko gospodarstvo je danes vse kaj drugega kot je bilo prej. Njega ne tare samo svetovna gospodarska kriza, marveč tudi neko starejšo zlo, ki je že v prejšnji državi zahtevalo temeljito preosnovo našega kmetijstva. V novi državi je zaradi globoke spremembe v značaju države, v prometu in tržiščih, postalo to vprašanje stalno pereče. Naš kmet ima od prirode slabša tla in nikakor ne more tekmovali s tovarišem na bantskih in slavonskih ravnicah. Njegovi težje pridelani produkti si ne bodo mogli nikdar sami določiti cene, marveč bodo vedno zaviseli od cen v žitnici naše države. Zato bo našemu kmetu stalno potrebno sodelovanje z drugimi stanovi in priključitev taki splošno-gospodarski politiki, ki bo skupno ščitila posebne potrebe naše banovine. Pri preureditvi kmetijstva in njega prilagoditvi novim razmeram ne bo mogel kmet nikdar pogrešati ožjega sodelovanja in pravičnih vezi z drugimi stanovi. Ozdravljenja vsega našega gospodarstva si ne moremo zamisliti na osnovi razredne nadvlade. Tudi za našega kmeta je edina pravilna pot v boljše čase gospodarska povzdiga vseh stanov v zvezi s splošnim oživljenjem podjetnosti. Ne ta ne ona nadvlada, temveč stanovsko sodelovanje omogoča najuspešnejšo notranjo utrditev in najučinkovitejši narodov odpor na zunaj. Oboje pa nam je v teh časih potrebnejše kakor kdaj poprej.

Dobri stari časi se vračajo

To je beseda, kajne? Sedem suhih let stiske, ki jo je občutil in jo še žal občuti vsak stan brez izjeme, je za nami. No, izjeme so sicer, toda o teh se pri nas ne govori. Kje pa se kaže zarja dobrih starih časov in kdo je tisti ljudski dobrotnik, ki mu gre zasluga za narodov prepoved? Kar številke pogledjmo, saj jih skrbno čuvajo pametni možje, zato številke ne lažejo. Vzemimo našo belo Ljubljano za primer, saj naše podeželje živi v malem podobno. Uporaba že vkoreninjenih nepotrebnih dražil kave in čaja pada, in sicer občutno. Lani je znašalo nazadovanje v Ljubljani celih 14.000 kg. To pomeni mnogo, če pomislimo, da je po deželi konsum teh dražil še bolj padele. Prav je tako. Ne le da nimajo ta dražila nikakršnih redilnih snovi, ona naravnost škodujejo zdravemu telesu in so tako škoda za ves narod. Vsak dinar, izdan zanje, je izgubljen

za naše gospodarstvo in slabi uživanje teh dražil našo plačilno zmoglost.

Kako težko se človek odvadi stare navade, nam kaže lepo okolnost, da je vzporedno s padcem potrošnje prave kave silno porasla prodaja žitne kave. Večina žitne kave se izdeluje doma in ostane izkupiček zanjo v krogotoku našega narodnega gospodarstva. Če pa pogledamo koristi, ki jo ima naše telo od žitne kave, vidimo, da je kakor Blažev žegen: ne koristi nič in ne škoduje nič. Pomembne redilne snovi so le v sladkorju, ki ga pridamo takšni kavi, sladkor je pa drag in grede mastni dobički v žep tujega kapitalista, ki povrhu tega izrablja pridelovalca sladkorne pese — kmeta in svojega tovarniškega delavca. Uporaba sladkorja se drži prav uporno na isti višini že več let in ga je potrošila Ljubljana lani za celih 21 milijonov dinarjev.

Prav razveseljivo je dejstvo, da v Ljubljani, kakor tudi v vsej banovini uporaba alkoholnih pijač vidno pada, vendar pa je Ljubljana še vedno popila kar za 41 milijonov alkohola. Res je, da pride ta denar tudi nekoliko v prid našim najbednejšim kmetovalcem, vinogradnikom, vendar bi bilo za narodno zdravje bolje, ako bi se vinogradi preuredili v druge svrhe, saj je baš alkohol v največ primerih oče najgrših zločinov. Vsak dinar, iztržen za alkohol, je krvav. Tu bo treba še hudih zakonskih ukrepov, če hočemo dobro sebi in znanamcem.

Tam, kjer bi želeli in se tudi upravičeno nadejali, pri uporabi mleka, pa še vedno ni pravega umevanja. Dejstvo je, da uporaba mleka zadnja leta v Ljubljani kakor tudi drugod po deželi narašča. Toda še premalo. Če pogledamo številke, vidimo, da je prišlo v Ljubljani na osebo in leto pri sladkorju 370 din, pri kavi in čaju 409 din, pri vinu celo 652 din, dočim znaša izdatek za mleko na osebo še vedno le 270 din letno. Spričo dejstva, da je mleko tako vsestransko uporabljivo, bodisi kot samostojna jed, bodisi kot nadomestek za mast pri celi vrsti naj-

različnejših jedi, se mleko vse premalo ceni in premalo uporablja.

Kje pa je vzrok za ta res nenavaden pojav. Mnogo je kriv stari predsodek, češ, mleko in mlečne jedi so le za deco. Danes je, hvala Bogu, zlasti mlajši rod povsem drugega mnenja. Največ je ovirala zlasti v Ljubljani porast porabe mleka slaba kakovost blaga. Mnogo ljudi bi bilo namreč rado pilo mleko, pa kaj, ko si se izpostavljajo nevarnosti, da si pokvariš želodec s slabim mlekom. Lep napredek sicer opazujemo zadnja leta v kakovosti uvoženega mleka, vendar bi bilo treba še mnogo izboljšati.

Kakor je huda vročica pri bolezni, toda je prav v njej zameetek zdravja, tako vidimo, da nam je prinesla tudi današnja gospodarska stiska veliko dobroto, da se vrnemo nazaj v dobre stare in zdrave čase, ki niso poznali ne kave, ne čaja ter jim je bil sladkor le za zdravilo. Po tej poti bo treba naprej vsaj tako daleč, da bo prišlo po vseh naših krajih na račun morebitnih dosedanjih nepotrebnih tekmecev kave, čaja, sladkorja in alkohola zdravo mleko in bomo s ponosom kazali, da korakamo na prvem mestu v konsumu mleka.

upravičenih zahtev vseh delov naroda izvedejo korenite preureditve v našem notranjem življenju na podlagi državne ustave.

Svesta svoje misije bo Jugoslovenska nacionalna stranka nadaljevala svoje delo v popolnem soglasju čvrsto verujoč v popolno zmago misli, kateri vdano služi.

Seje ožjega glavnega odbora se je udeležil tudi bivši senator dr. Krulj, ki je potem v sredo izjavil, da izstopa iz organizacije. O tem je tajništvo JNS izdalo sledeče poročilo: »Bivši senator g. dr. Uroš Krulj je vodil na svojo pest, brez pooblastila in znanja vodstva stranke nekaj političnih podvigov, ki so bili v nasprotju z dosedanjimi političnimi smerjo in poslušnostjo v stranki. To nedopustno postopanje g. Krulja je izzvalo najresnejšo obsodbo na seji ožjega glavnega odbora. Le predsednik stranke je s svojo intervencijo preprečil, da dr. Krulj ni bil izključen iz stranke. Na poziv predsednika je izjavil, da obžaluje, kar je doslej počel, in da se bo v bodoče lojalno podrejal disciplini v stranki.«

Beseda vodstva JNS o položaju

V Beogradu je bila oni dan seja ožjega glavnega odbora JNS, iz katere je bil izdano poročilo, ki pravi med drugim:

Ožji glavni odbor JNS je imel pod predsedstvom predsednika stranke g. Petra Živkovića 19. in 20. septembra 1938 seja, kateri je od 114 povabljenih članov prisostvovalo 97, 12 pa se jih je opravičilo.

Na seji se je obravnaval celokupni zunanji in notranji položaj naše države.

Dogodki v svetu ponovno dokazujejo, da je samo čvrsta povezanost celokupnega našega naroda v jugoslovenski misli in politiki najmočnejše poročilo za bodočnost naše države. Ta misel je bila odločilna za ustanovitev JNS. Ona je določila njen program in opredeljevala vedno njeno stališče, zato tudi danes nalaga stranki in vsem njenim članom in organizacijam, da se kot strankine edinice zavzemajo z vso silo za učvrstitev državnega in nacionalnega življenja v duhu svobode ter politične, gospodarske in socialne enakopravnosti.

V svojem delu je stranka ohranila popolno notranjo slogu in enotnost in vsi poskusi od zunaj, da se zrahljajo njene vrste, so se razbili ob zvestobi strankinih članov in njenih pristašev, ki so ohranili polno zaupanje v vodstvo stranke. Poročila iz vseh banovin dokazujejo, da je stranka prav v zadnjem času okrepila svojo delavnost in utrdila svoje vrste. Glavni odbor je poudaril, da je v vprašanju politike in stranke edino vodstvo stranke pooblaščen, da o tem obvezno sklepa v sporazumu z glavnim odborom.

Poročilo nadalje navaja, da se je razpravljalo o politiki vlade, zlasti glede razširjenja samouprav in političnih zakonov. Posebno se poudarja potreba preosnove volilnega zakona. Poročilo pravi končno: Stanje, v katerem se naš narod v svojem notranjem življenju nahaja, in zunanje nevarnosti ukazujejo, da se takoj iščejo ukrepi, ki bodo omogočili, da se s pospešenim korakom pristopi k urejanju notranjih odnosov na temelju narodnega in državnega edinstva ter se ob pravilnem ocenjevanju in upoštevanju potreb in

Politični pregled

V teku enega samega tedna se je mednarodni položaj popolnoma preobrnil iz pričakovanja mirne poravnave med češkoslovaško državo in Nemčijo v najhujšo sovražno napetost, ki je privedla do tega, da je Češkoslovaška docela mobilizirala vso svojo vojsko.

Zavezniki so privolili v okrnitev ČSR.

Potem ko sta se bila angleški ministrski predsednik Chamberlain in nemški vodja Hitler na sestanku v Hitlerjevemu gradiču v Obersalzbergu v petek 16. t. m. domenila, da naj se spor med ČSR in Nemčijo reši na miren način, je Chamberlain takoj nato na sestanku s francoskim ministrskim predsednikom Daladierom v ponedeljek 19. septembra sklenil dogovor med Anglijo in Francijo, da naj se tako zvano sudetsko vprašanje reši takole: Sudetske pokrajine, v katerih prebiva več kot 75% Nemcev, se priključijo k nemški državi. Ostali okraj, kjer je Nemcev manj, dobe avtonomijo. Prav tako naj dobe avtonomijo tudi tisti okraj, kjer bivajo druge manjšine nečeške narodnosti. Nove meje ČSR naj

VAŠKI APOSTOL

PO L. GANGHOFERJU PRIREDIL B. R.

»Nehaj in ne stiskaj tako!« Gospod Felician je spravil svojo roko na varno. »Da bom rešil ubogo ženico neumnega klepetanja, si lahko prepričan! Toda zdaj moraš še ti meni storiti neko uslugo!«

Spustil se je na zofo in segel po pipi. Dobro je moral vleči, da se je napol ugasli tobak začel spet kaditi. Potem je izpregovoril znova.

»Glej, Peter, ti mi ne pomeniš nič več in nič manj kakor vsi drugi. Zame ste vsi enaki. Solnce in dež, slabo vreme in dobro, vse napravi naš ljubi Bog. Zato moramo biti z vsem zadovoljni. In prav tako je tudi z ljudmi. S tvojim srcem, ki je mehko kakor maslenka, nisi zame nič več in nič manj vreden kakor najbolj trmasta butica na vasi. Toda v tebi ni nič pokvarjenega, ti ne boš o tem, kar se pogovarjava, izklepetal niti besede, in zato ti bom zdaj odkrito nekaj povedal, česar nikomur drugemu ne bi rekel.«

Zunaj se je zaslislalo kašljanje, ostro in rezko. To pot je gospod Felician pogledal kvišku. Krepko je pihnil dim nad mizo in dejal:

»Peter, bodi tako dober in zapri vrata v sobo! Vleče.«

Ko je Peter spet sedel na mehki stol, je uprl pesti ob čelo in pogledal župnika skoraj zamaknjeno.

»Glej! Zdaj sem že trideset let župnik pri vas na vasi, Marsikaj sem moral požreti,

marsikaj premagati. Pred tridesetimi leti sem bil tudi jaz nasilen zaletel in sem si mislil: oblake moram za nebes povleči na zemljo. Danes sem pa zadovoljen, če morem enemu samemu človeku za uro prižgati luč v temno srce. Čeprav luč pozneje ugasne, nekaj svetlobe le ostane. Zadovoljen sem s tem, ker sem se naučil, da več človek pri najboljši volji ne more opraviti. Da bi malo pomagal ljudem na dobro pot? Seveda, toda da bi ljudi napravil boljše, kakor so?«

Gospod Felician je odkimal in s tako silo pihnil dim predse, da se je zvil kakor kača. »Glej, Peter! Ko sem prišel na vas, sem dobil tu stare ljudi in kopicco otrok. Stari so pomrli, mladi so zrastle in še nov drobiž za njimi. Več kakor tisoč otrok sem krstil in si jih vtisnil v srce. Vsak je imel drugačen nos, drugačne lase in drugačne oči, vsak drugo obleko, drugo veselje in druge bolečine. Toda če sem jih natančno pogledal, so bili vendar vsi zmerom enaki. V bistvu je bil vsak človek tak kakor drugi, kakor kruh, ki ima enako testo, le da se v peči vsi hlebi ne spečejo enako. In ko sem se naučil gledati nekoliko mirneje, sem odkril, da sem prav za prav lahko čisto zadovoljen in da je dosti več dobrih ljudi, kakor pa človek navadno misli. Človeška hudobnost je največkrat samo nerazumnost. Črv v bolni glavi.«

Peter je iztegnil obe roki, kakor bi mu bil gospod Felician podajal kruh za njegovo

lačno dušo. »Hvala vam, gospod župnik! Vi imate ljubezen. Človeka znate dvigniti. Toda, ali je res to, da je večina ljudi dobrih? Nekoč sem si mislil, da bi morali biti vsi dobri. Toda to vero so mi ljudje iztrgali kakor kos mesa iz srca.«

Segel si je s pestjo in rokavom čez nos. »Pravite, da je človek dober. Če ga dobiš samega, ga že lahko popraviš in prav vzgojiš. Kadar se jih zbere kopica, so pa vsi kakor izpremenjeni in zmešani. Kakor bi jih bil vrag obsedel. Eden se naleze neumnosti, drugi slabosti, sam ne vem kako. Eden spusti vrabca in preden sede ta na glavo drugega, je že krokar. Če jih je deset skupaj, so že dostikrat slabši kakor en sam. Povejte mi, gospod župnik, kako je to mogoče?«

Zamišljeno se je gospod Felician z ustnikom pipe popraskal po nosu.

»Peter, zdaj me pa že preveč vprašuješ. To bo pač tako kakor z iskrico, ki zažge velik ogenj ali pa kakor s kugo, ko en bolnik povzroči smrt tisočev. Nalezljivost človeške besede je napravila na svetu že dosti gorja. Pa je tudi že poklicala v življenje dosti dobrega in lepega. Kajti, če ena sama dobra beseda preskoči na tisoč ljudi, zraste iz nje tudi kaj velikega, kakor zeleno drevo iz zdravega semena.«

Peter je dobil debele oči. »To bi rad kdaj doživel.«

Gospod Felician je zavzdihnil. »Vsakdo tega ne doživi. Človek mora biti zadovoljen, če ve, da so drugi to doživeli. Dobre besede se primejo malokdaj. Med stoterimi jih pade devet in devetdeset iz toplega srčnega gnezda, kakor goli vrabčki, med tem ko skočijo neumnosti in laži v svet kakor mlade

zajamčijo velesilē, kakor tudi vse ali nekatere sosedne države.

Odpor proti taki rešitvi po vsem svetu.

Ta velika žrtev, ki sta jo storili Anglija in Francija, da se izogneta svetovni vojni, se je seveda v širokih krogih evropskega javnega mnenja, posebno pa v Parizu kakor v Londonu, razumela kot izdajstvo nad češkoslovaškim narodom in kot popoln poraz pred Hitlerjem. To čustvo se je še povečalo, ko je sovjetska vlada na vprašanje Češkoslo-

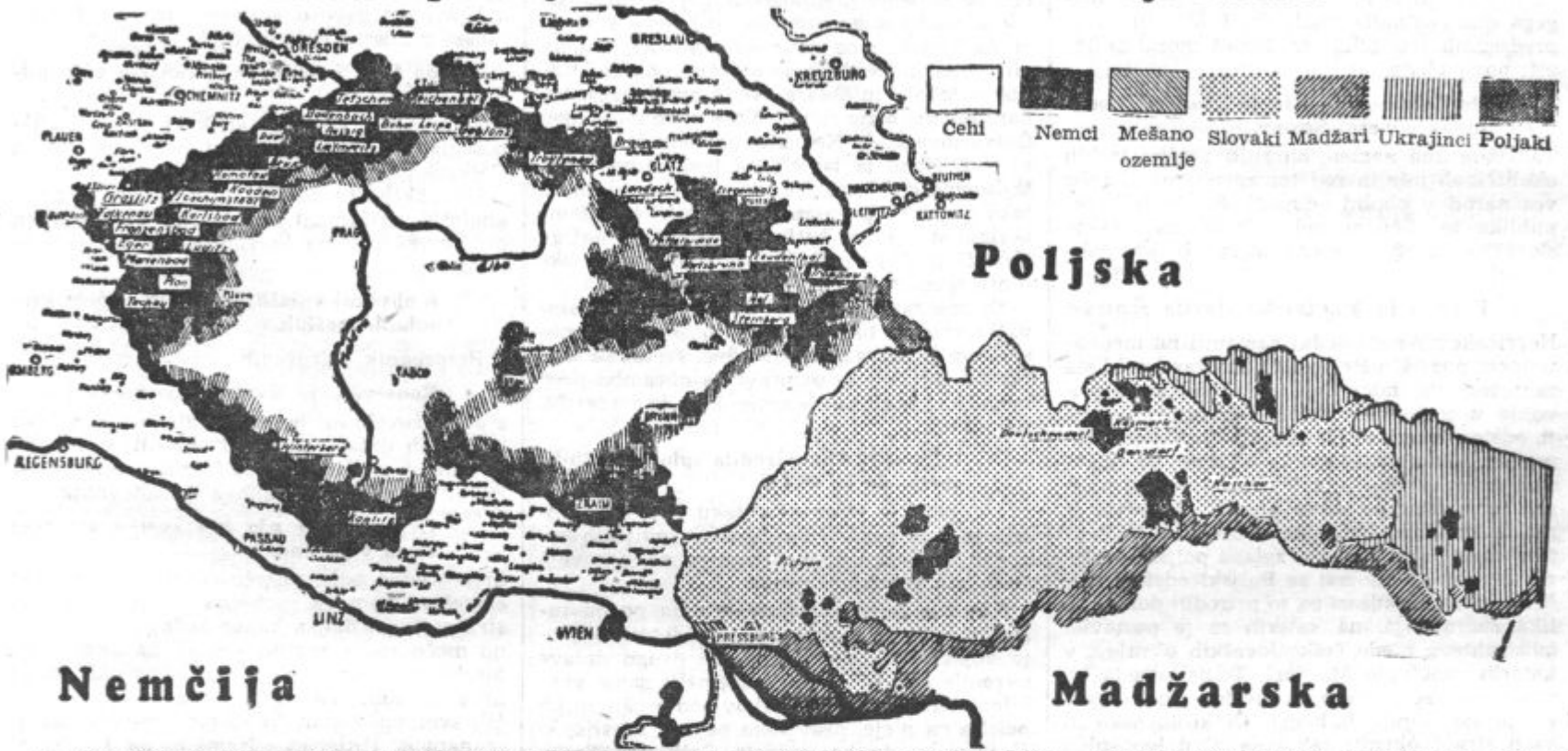
vaške, ali ji bo prišla z oboroženo silo na pomoč, če se upre angleško-francoskemu načrtu, odgovorila, da bi to sicer rada storila, da pa ne more, ker je Francija svojo pomoč odrekla.

Pod silnim pritiskom Češkoslovaška sprejme vse zahteve.

Chamberlain in Daladier sta svoj načrt sporočila Pragi že istega dne, 19. t. m., nakar je vlada ČSR odgovorila, da se želi pogajati z Nemčijo naprej v duhu popustljivosti in

pomirljivosti. Anglija in Francija, sta se pa bali, da ne bi Nemčija napadla Češkoslovaške in tako sprožila plaz splošne vojne, zato se s tem nista zadovoljila in začeli pritiskati na praško vlado, da predloge velesil brezpogojno sprejme. Češkoslovaška se je za mir vsega sveta vdala in je odgovorila, da sprejme predlog Pariza in Londona kot podlago rešitve obstoječega spora. Zdad pa je francoski poslanik dr. Benešu izjavil, da bo Francija Češkoslovaško pustila popolnoma na če-

Katere pokrajine v češkoslovaški zahtevajo Nemci

Iz dosedanjih poročil o vsebini nemške spomenice Pragi je razvidno, da se Hitler v svojih zahtevah sklicuje na poseben zemljevid Češkoslovaške, ki je priložen. Sudetskemu ozemlju je priključen proti notranosti še pas, širok kakeh 15 km, ki je označen kot narodno mešano ozemlje. Mesto Plzen, sedež znanih Škodovih tvornic, z nad 90% češke večine, je vključeno v ta pas. V isti pas je vključeno tudi ozemlje okoli Opave s svojimi premožnimi bogastvi. Mesto Brno in bivši jezikovni otok okoli Ihlave, ki imata oba

češko večino, sta na zemljevidu označena kot čisto nemško ozemlje.

Največje presenečenje zemljevida pa je v dveh debelih in kot jezikovno mešanih označenih pasovih preko Moravske, ki tvorita nekak most med Šlezijo in Avstrijo. Ako naj bi vse, kar je med tema dvema strnjenima pasovima, pripadlo Nemčiji, bi to pomenilo ugrabitev večjega dela Moravske in s tem uresničenje najkrajše zveze med Berlinom in Dunajem v smislu nemških političnih zahtev po anšlusu.

Okrnjeni češki državi ob Vltavi in Labi bi potemtakem preostalo samo še od rajha okoli in okoli obdan otok, okoli dva milijona Čehov pa bi bilo priključenih Nemčiji. Ista usoda bi zadevala tudi okoli 400.000 Čehov, ki žive kot manjšina v sudetskem obmejnem ozemlju.

V »Tedenskih slikah« prinašamo zemljevid, ki kaže nemške zahteve pred zadnjo nemško spomenico. Iz tega se vidi, da so postale nemške zahteve veliko večje.

lisice in volkovi, z dlako in z zobmi. Glej, Peter, tako je pač in tako bo zmerom ostalo, dokler bodo živeli ljudje na svetu.«

»Goli vrabčki?« je zamrmral Peter sam pred se, kakor poznejših besed ne bi slišal. »Pa bi se vendar lahko primerilo, da bi kakšen vrabček kdaj vzletel! Izmed mojih. Če bi rekel sto besed. In tisoč. In še dosti več!«

Župnik se je prizanesljivo smehljaj. »Peter! Tvoje delo je zama. Res imaš trdo glavo, toda čeprav bi sto let butal v zid, ljudi ne bi izpremenil.«

Peter je nekaj časa premišljal. Potem je zaskrbljeno vprašal: »Povejte mi, gospod župnik, naš bog lahko vendar stori vse, kar hoče. Zakaj ni napravil ljudi drugačnih in ustvaril samih dobrih?«

»To ga moraš pa že sam vprašati! Meni tega še ni povedal.« Gospod Felicijan se je naslonil nazaj v kot zofe in pogledal pod strop. »Samo to vem, da rad odpušča.« S širokim komolcem se je naslonil čez mizo. »In glej, Peter, pri njem se moramo učiti!« Spet je položil roko na Petrovo pest. »Z dobroto pride človek dalje kakor z zmerjanjem. In ko spoznamo dobre ljudi in računamo nekoliko z njihovo neumnostjo, se že da z njimi izhajati. Ne smemo zmerom klicati pekla in kričati, če nam sosed stopi na kurje oko. Bolje je, da se mu smejemo in rečemo: Vi, sosed, dobro okovane čevlje imate! — Videl boš, ko ti bo drugič spet stopil na noge, ne bo tako dolgo stal na njej. In glej, Peter!« Gospod Felicijan je iztolkel pepel iz pipe. »Ne, ni dobro, da ljudi zmerom dražiš. S silo jih ne boš izpreobrnil. Če boš dosti govo-

ril, boš malo dosegel. Samo ušesa si bodo še bolj zaprli in tršo glavo bodo dobili.«

Peter je pogledal župnika, kakor si ne bi bil vedel pomagati. »Toda povedati jim je to vendar treba.«

»O pravem času in na pravem kraju! Ne v gostilni, ko kvartajo, ne v stanu pri pinji, ne v drvarski koči pri žgancih, najmanj pa takrat, ko si besni maše ušesa. Zato bodi pameten, Peter, in mi napravi tole uslugo: Pusti svoje pridigovanje! Vem, da misliš pošteno. A glej! Vse nič ne pomaga! Prav nasprotno. Obljubi mi!«

Ves prestrašen je Peter skril roke za hrbet. »Gospod župnik, včasih moram kaj reči. Verjemite mi, da ne govorim kar tja v zrak. Apostol mi ni dal zastonj svojega imena. V cerkvi sem se rodil, v cerkvi je moj dom, bog je moj oče. Služiti mu moram.«

»No, s svojim delom mu le škoduješ.«

»Škodujem?« je hotel reči Peter, toda beseda mu ni šla z jezika. Premikal je ustnice in zmedeno gledal.

»Saj si moral videti, Peter, da se ti ljudje smejejo. Ali ne?«

»Seveda, da!« Apostol je zavzdihnil. »Dobrota ima zmerom težko pot.«

»Meni pa še otežuješ skrb za duše, čeprav je že tako težavno. Ko sem časih svojim ovčicam s prižnice pral vest, je vsaj malo pomagalo. Toda zdaj? Če govorim na prižnici o krščanski ljubezni, začno takoj vsi misliti nate in se smejati. Glej, prej je rekla Katra, da tistega, kar spada v cerkev, ne smemo nositi po cestah in gostilnah. To je res. Svojo veljavo izgubi, če misli človek še tako dobro. Zato mi obljubi, Peter, da boš miroval.«

Peter se je zvil v dve gubi, da je njegova grba postala še bolj okrogla. »Oprostite mi, gospod župnik, toda —« Odkimal je. »Če vidim Nano in Liziko —«

»Saj sem ti obljubil, da bom sam govoril za Kajzarico. Drugo nedeljo.«

Vrata so se odprla in Katra je stopila na takšen način v izbo, kakor bi bila zunaj čakala prav na ta trenutek. »Prečastiti, za blagoslov je čas. Čevlje si obujte!«

»Je že dobro!« Gospod Felicijan je odmahnil z roko. Toda Katra je obstala na straži zraven župnika.

Peter je pogledal kuharico, pogledal župnika — in vstal. Težko je sopal. Z roko si je segel v lase, potem čez čelo in nazadnje je počasi rekel:

»Naj bo zaradi mene! Počakajmo. Nocoj moram tako iti k drvarjem in me teden dni ne bo nazaj. Počakal bom, kako bo drugo nedeljo.« Zaskrbljeno je pogledal. »Toda kar ste mi obljubili, gospod župnik —«

»Če ti rečem —«

»Prečastiti«, je segla Katra župniku v besedo, »zdaj se pa že mudi!« Z obema rokama, kajti treh centov ni lahko premakniti, je potisnila Petra proti veži. »Zdad pa le pojdi! Gospod župnik bo zamudil blagoslov!« Za šepajočim apostolom je zaprla vrata.

Gospod Felicijan je poiskal čevlje, ki so stali za pečjo. »Saj še ni zvonilo k blagoslovu!« je rekel in pogledal na uro. Potem se je ujezil. »Katra, saj je še celo uro časa!«

»Samo te nerode sem vas hotela rešiti. Drugače bi mi bili obljubili še več, pa ne bi bili mogli besede držati.«

Prečastiti, z uro v eni roki in s čevljem v drugi, se je zravnal. Globoke gube so se

dilu, če se ne ukloni njenim zahtevam oziroma predlogu Chamberlaina in Daladiéra, naj potem Nemčija stori, kar hoče. Nato je češkoslovaška vlada 21. t. m. ponoči sprejela angleški in francoski načrt v celoti.

Narod vrže vlado.

Toda kmalu se je pokazalo, da prisiljena stvar ni dobra in da bodo morala prizadevanja Anglije, da ohrani mir za ceno celosti češkoslovaške republike ali pa mogoče za ceno njene obstoja roditi neuspeh. V Pragi je strahno ogorčenje češkoslovaškega naroda, ko je izvedel za ponižanje, ki ga je doživela njegova država, privedno do tega, da je takoj drugega dne odstopila vlada dr. Hodže in da je predsednik republike dr. Beneš moral sestaviti novo vlado.

Na čelu nove vlade je enočki narodni junak general Sirovy.

Ta vlada ima namen, ohraniti v tako težkih okoliščinah mir in red ter zgrniti okoli sebe ves narod v popolni edinosti. Predsednik republike je obenem tudi odredil naj češkoslovaško vojaštvo mirno izprazni sudetske predele.

Poljska in Madžarska stavita zahteve.

Nepričakovano sta sedaj nastopili na mednarodnem poprišču Poljska in Madžarska, ki sta zahtevali, da mora Češkoslovaška, ki je privolila v odstopitev sudetskih krajev Nemčiji, odstopiti tudi Poljski in Madžarski one obmejne dele češkoslovaške države na jugovzhodu in vzhodu, v katerih je v večini poljsko in madžarsko prebivalstvo. Nemčija je madžarske in poljske zahteve osvojila, 23. septembra se je pri Benešu zglasil poljski poslanik z zahtevo, da naj se Poljski odstopi tješinski okraj. Madžari pa so priredili doma velika zborovanja, na katerih se je postavila ista zahteva glede češkoslovaških okrajev, v katerih prebivajo Madžari. To je seveda izzvalo po vsem svetu upravičen hud odpor, ker se jasno vidi, da hočejo Češkoslovaško od vseh strani okrniti tako, da bi dolgo sploh ne mogla več obstojati, vsaj ne kot neodvisna država, kar se tudi iz tega razvidi, da je Hitler odklonil vsako poročilo za prihodnje meje Češkoslovaške.

Drugi sestanek Chamberlaina s Hitlerjem brezploden.

Položaj angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina, ki se je po dogovoru s Hitlerjem odpeljal z letalom v Godesberg pri Köl-

nu 22. septembra kakor je bilo dogovorjeno, je bil hudo težaven. Medtem se je bilo namreč izvedlo še to, da so za odhajajočimi češkoslovaškimi četami pritisnili v sudetsko ozemlje sudetsko-nemški prostovoljci, ki so se z orožjem v roki začeli vračati iz Nemčije v Sudete ter so se spopadli z odhajajočo češkoslovaško armado, ki se je na povelje takoj vrnila, da prepreči, da se ne bi zgodilo kaj hudega češkim državnim uradnim osebam, ki so še ostale na svojih mestih. V Godesbergu samem pa se je pokazalo, da Chamberlain, ne more ali pa tudi noče več tako popuščati Nemčiji, kakor je popuščal do sedaj. Chamberlain je Hitlerju predlagal, naj se ne prenanj in naj sudetskega ozemlja ne zasede s svojo armado, dokler se stvar ne uredi na povsem mirnem način. Nadalje je odločno odklonil zahteve Poljske in Madžarske in predlagal mednarodno komisijo za določitev nove meje med Češkoslovaško in Nemčijo, kakor tudi, da mora tudi Nemčija jamčiti za bodočo mejo češkoslovaške države. Vse to je Hitler odklonil, tako da so se pogajanja razbila in je Chamberlain sprejel od Hitlerja ultimatum, naj ga sporoči praški vladi, katera mora do 1. oktobra sprejeti vse nemške zahteve.

Takšne zahteve pa so bile neke za Češkoslovaško temveč tudi za Francijo in Anglijo nesprejemljive, zato sta ti dve svetovali Češkoslovaški naj se pripravi na obrambo pred mogočim napadom Nemčije. Zato je zvečer 23. septembra

Češkoslovaška odredila splošno mobilizacijo do 40 let.

ki je potekla vzorno v teku sobote. Henlein je sicer pozival po nemških radijskih postajah sudetske Nemce naj se ne odzovejo vpoklicu, vendar ni uspel.

Nemška nepopustljivost je dala povod tudi Franciji, da je mobilizirala 7 letnikov svoje vojske. Istotako so mnoge druge države ukrenile podobne korake. Nemčija sama vpoklicuje čimdalje več vojakov pod orožje in jih pošilja na meje, prav tako pa tudi Rusija, ki je izjavila, da bo podprla Češkoslovaško v vsakem primeru, če bo napadena.

V ponedeljek zvečer je govoril kancelar Hitler po radiu o sudetskem vprašanju in je trdil, da Nemčija ne zahteva nič drugega kakor to, na kar je Češkoslovaška že pristala. Če ne bo držala češkoslovaška vlada te svoje besede, je zagrozil Hitler,

Bom vkorakal v to ozemlje z vojsko in si svoje vzela.

Zunaj v veži je kuharica Katra še enkrat grdo pogledala, ko je zagledala Petra, ki se je ukvarjal s polomljenimi stolovi. »Kaj pa iščeš tu?« »Vojak sem.« »Kaj ti je?« »Stol sem še bolj razdejal. Gospodu župniku bom napravil na njem trinoge, ki bodo malo več vzdržale kakor stare.« Peter je pograbil maslonilo, sedalo in odlomljene noge ter rekel: »Pa zbogom!« »Sel je.« »Za njim je Katra zaloputnila vrata, da zaropotalo, kakor bi se bilo drevo podrlo.«

Na Gozdnikovem domu je vladala prava nedeljska tišina. Vsa služinčad je odšla in samo Janez je ostal doma, da bi varoval hišo, kakor je sam rekel.

Se zmerom je bil slabe volje. Sedel je k oknu in se zagledal na cesto. Čakal je Julko. Saj vendar mora priti! Če ga ima le količkaj rada, mora še danes priti in se mu opravičiti. Toda zunaj na cesti je videl vse mogoče ljudi: fante in dekleta, ki so klepetali, kmetice, ki so hitele domov, kmete, ki so bili namenjeni na občinsko sejo. Samo Julke ni hotelo biti.

Janez si je z rokami podprl glavo in začel premišljevat. Vsako besedo, ki je padla med njim in Julko, je hotel izkopati iz spomina. Če morda ni on sam vsemu kriv? Če morda on sam ni rekel kakšne besede preveč in je Julko z njo brez potrebe utjezil? Mislil je in mislil. Tedaj pa se je spomnil, da je Kajžaričino hčer pred Julko imenoval Liziko in ne Lizo. In takoj mu je prišlo na misel še nekaj drugega. Nekoč mu je bil Peter rekel: »Mati

Te njegove grožnje in neodjenljivost sta zelo slabo odjeknila v svetu. Rusija, Anglija in Francija sta zagotovila Češkoslovaški, da jo bodo skupaj podprle z vsemi sredstvi, če jo Nemčija napade. V podkrepitev te svečane izjave so izvedle te države obsežne vpoklice pod orožje. Tudi druge države v Evropi so podvzele iz varnostnih ozirov razne vojaške ukrepe. Chamberlain je tvegaj kljub vsemu temu še

nov poizkus za ohranitev miru

in je poslal posebnega sela s pismom Hitlerju, da naj odgodi spopad. Ta se pa ni udal njegovi prošnji.

V svojem govoru v Veroni je izjavil italijanski ministrski predsednik Mussolini,

da je z Nemčijo in Hitlerjem enih misli.

Vendar pa se zdi, da zaenkrat ne bo Italija posegla z orožjem v spor med Nemčijo in Češkoslovaško.

Ob zaključku našega pisanja se je zbral angleški parlament, ki mu je Chamberlain opisal ves položaj in zahteval sprejetje zakona

o obvezni vojaški službi in popisu spsobnih moških.

Predsednik Združenih držav Amerike

Roosevelt je dvakrat posredoval

s prepričevalnimi besedami glavarjem v spor vmešanih držav in skušal ohraniti mir, toda je naletel pri Hitlerju na isto nepopustljivost kakor vsa Chamberlainova prizadevanja

Evropa in z njo ves svet s strahom zreta v prepad.

ki se vedno bolj grozeče odpira pod nogami človeštva — nova svetovna vojna, ki bi bila strašnejša in daljša kakor zadnja, ki še vedno meče svojo grozno senco na ves svet. Mrzlično delujejo zato vsi državniki, ki so pravega duha, da bi še v zadnji uri preprečili svetovni požar, ki se mora nujno razviti iz napada Hitlerjeve Nemčije na Češkoslovaško. Vsi narodi sveta so z njimi, v upanju, da ne bo došlo do katastrofe. Vroče upamo tudi mi, da bomo lahko že v prihodnji številki z radostjo zapisali, da je nevarnost vojne odstranjena, ker je zmagala pamet nad nespametjo

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

zarezale v njegovo čelo. »Katra, stokrat sem ti že rekel, da se ne vmešavaj v moje delo! Tega ne trpim!«

»Saj se ne vmešavam«, je mirno odgovorila kuharica. »Brigam se samo za naše župnišče. Zato vam zdaj resno pravim: Če ste pametni, prečistite, si nikar ne nakopljite nerodnosti zaradi Kajžarice. Naj ljudje govore, kar hočejo. Če ne morejo dovolj govoriti, se zaduše.«

»Katra, pravim ti —

»Ne vmešavajte se v to reč! Če boste mešali, bo vse samo slabše. Saj veste, kakšni so ljudje.«

»Katra!« Čedalje bolj razdraženo je zvenel župnikov glas.

»Bodite pametni in mislite, kako je bilo pred petimi leti, ko ste se z ljudmi sprli. Takrat so vam ponoči porezali vse češplje na vrtu.«

»Češplje! Češplje! Kakor ne bi bilo na svetu nič važnejšega od tega.« Trdo je položil Felician čevelj na tla. »Saj zrasedo nova drevesa!«

»Res je, drevesa že, toda preden pride novo sadje?«

»Ga bo pa jedel moj naslednik.«

»In kaj boste imeli vi od tega?«

Gospod Felician je dvignil kazalec in njegov glas je postal oster: »Katra! Katra! Zdaj mi je dovo-o-olj! Konec!«

»Da, da, sem že pri kraju. Zdaj pa še malo sedite in se pomirite! Nove kave vam bom skuhal.«

Ko je Katra za seboj zaprla vrata, je župnik dejal:

»Prav zdaj! Prav zdaj bom ubogo ženico še bolj branil!«

ji pravi Lizika, in imena, ki jih daje ljubezen, so najlepša.« Janezu se je spaci obraz, kakor bi ga bil ta spomin užalil. »To je pa že preneumno!« Skočil je na cesto, ker je iznabada zagledal tam neko žensko iz Jezničinine soseščine. »He, ali si kaj videla Julko in njeno mater?«

Ženica je odkimala. »Od poldneva še nič. Zakaj pa?«

»Mislil sem, da pojdeti k blagoslovu.«

»No, to boš pa lahko dolgo čakal!« Jeznica je šla namreč s svojo hčerjo v sosedno vas na obisk k svojemu nečaku. Tako je povedala ženica. Potem pa je odcokljala po cesti svojo pot.

Pred cerkvijo se je starka morala preriniti skozi množico, ki je stala okoli župana. Gozdnik je prav tedaj bral občanom neko pisanje. Ko je bil z branjem pri kraju, se je začelo med poslušalci mrmranje. Kopicica črnih klobukov se je zamešala, kakor bi bili lazili črni hrošči drug čez drugega. Potem se je spet zaslišal županov glas:

(Dalje)

OPREZEN VODNIK

Turist vpraša oskrbnika planinske kočice: »Ali je ta vodnik v gorah oprezen?« Oskrbnik: »Pa še kako! Ze deset turistov se mu je v gorah smrtno ponesrečilo, on se je pa vedno rešil.«

DOBRA REKLAMA

Gospa: »Ali je res tako uspešno to-le vaše sredstvo proti stenicam?«

Trgovec: »Poizkusite samo in ostali boste naš stalni odjemalci!«

Gospodarstvo

Poziv vinogradnikom

Vinogradi v Slovenskih goricah in menda povsod drugod kažejo zelo lepo. Grozdje je zdravo in nastavek je obilen. Ali grozdje je še zeleno in še nimamo mnogo sladkorja. Kljub temu pa hočejo ponekod že začeti s trgatvijo. Resno odsvetujemo letos zgodnjo trgatvijo, ker vina, ki bo vsebovalo malo sladkorja, ne bo mogoče prodati, dočim bo vinski most, ki bo imel dovolj sladkorja, dosegel letos lepe cene. Vinogradnike resno pozivamo, da odložijo trgatvijo vsaj do 10. ali 15. oktobra. Vreme je lepo in ogromna bi bila škoda, če bi si vinogradniki pokvarili letošnjo letino s prezgodnjo trgatvijo. V vinski trgovini bo letos veliko povpraševanje po dobrih vinih, dočim rano pobrane kislice nihče ne bo mogel prodati. Torej začnite s trgatvijo šele ob Terezinem!

Sladkor je pri nas luksuz

Sladkor je postal v zadnjem stoletju važen in neobhodno potreben sestavi del prehrane vsakega naroda. Ni dolgo tega, ko je skupina znanstvenikov vodila po celem svetu propagando za čim večjo potrošnjo sladkorja, dokazujoč velike koristi, ki jih ima človeški organizem od sladkorja. Razvila se je močna sladkorna industrija. Čim bolj napreden je narod in čim višjo življenjsko stopnjo je dosegel, tem večja je njegova potrošnja sladkorja. Samo v Nemčiji so pred nastopom Hitlerja porabili dve milijardi kilogramov sladkorja letno.

V Danskem stane kilogram sladkorja 4.08 din in potroši vsak Danec 50 kg sladkorja letno. V Angliji stane kilogram 3.75 din in odpade na vsakega prebivalca letno 49.6 kg, medtem pa v Italiji, kjer je sladkor drag in stane kg 14.20 din, znese potrošnja samo 7 kg na prebivalca. V Bolgariji stane kg 12.32 din, na osebo odpade 3.6 kg, v Albaniji pa stane 12.15 din, potroši pa ga oseba samo 3 kilograma letno.

Pri nas v Jugoslaviji stane kilogram sladkorja 15 din in odpade na vsakega prebivalca 4.5 kg na leto. Sladkorna industrija v Jugoslaviji dobiva vse sirovine, ki jih rabijo za pridelovanje v sladkor, doma. Zato jo lahko imenujemo domačo industrijo. Kljub temu je ta industrija v stalni krizi, ki se od

leta do leta slabša in je danes na isti stopnji kot leta 1918. Kje so vzroki? Predstavniki te industrije trdijo, da je kupna moč našega naroda padla tako globoko, da so ostale vse zaloge polne in se je letos posejalo za polovico manj sladkorne pese kakor prejšnja leta. Poleg tega je radi velikega deževja procent slada v sladkorni pesi mnogo slabši kakor sicer.

Iz tega stanja, vsaj dosedaj, še niso našli pravega izhoda. Visoke cene onemogočajo, da bi se dvignila narodova kupna moč.

Tedenski tržni pregled

GOVED IN SVINJE. Na zadnjem sejmu v Kranju so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 6.50 II. po 6, III. po 5.50, telice I. po 6.50, II. po 6, III. po 5.50, krave I. po 5.50, II. po 4.75, III. po 4.25, teleta I. po 8, II. po 7, prašiči špeharji po 10.25, prašiči pršutarji po 8.50 do 9.50 din. Mladí pujski 7 do 8 tednov stari so bili po 145 do 220 din za rilec. Slanina suha je bila po 22 do 26, svinjska mast pa po 19 din. — Na zadnjem sejmu v Ljubljani so se trgovali za kg žive teže: voli I. po 6, II. po 5 do 5.50, III. po 4 do 5, telice I. po 6, II. po 5 do 5.50, III. po 4 do 5, krave I. po 5.50, II. po 4.25, III. po 2.50 do 3, teleta I. po 8, II. po 7, prašiči špeharji domači po 10, prašiči pršutarji po 9 din.

KRMA. V Ljubljani so prodajali seno po 100 din, slamo po 60 din in oves po 180 din metrski stot.

KOZE so se tržile v Ljubljani: goveje surove kože po 9 do 11, telečje surove kože po 11, svinjske surove kože po 6 din za 1 kg.

KROMPIR so prodajali na debelo po 80 din metrski stot, na drobno pa po 1 din/kg.

HMELEJ. V Savinjski dolini je dosegel zadnji teden hmelj do 30 din za kg. Zaradi mednarodne napetosti pa se je kupčija ta teden ustavila.

MED. V Ljubljani se je čisti med trgoval po 20 din/kg.

VOJNA. V Kranju je bila oprana volna po 34 do 36, neobrana pa po 24 do 26 din/kg.

SADJE. Jabolka so v preteklem tednu prodajali na Štajerskem po 2.50 do 2.80 din za kg, »zlato parmeno« celo po 3 din in več.

Sejmi

2. oktobra: Bitnje.
3. oktobra: Dol pri Hrastniku, Konjice, Kostanjevica ob Krki, Litija, Gornji Logatec, Jesenice na Gorenjskem, Kranj, Ormož, Slivnica pri Celju, Slovenjgradec (samo za živino).

4. oktobra: Turnišče, Jurkloster, Sv. Lenart v Slov. goricah, Zalec, Metlika, Zagorje, Sv. Helena v Rovtah;
5. oktobra: Hodoš, Motnik, Zdenska vas;
6. oktobra: Toplice na Dolenskem, Pišce;
8. oktobra: Poljčane, Rakičan, Begunje, Ljutomer.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 27. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

- 1 holandski goldinar za 23.78 do 23.92 din;
- 1 nemško marko za 17.66 do 17.80 din;
- 1 angleški funt za 211.56 do 213.61 din;
- 1 ameriški dolar za 44.06 do 44.42 din;
- 100 franc. frankov za 118.37 do 119.81 din;
- 100 češk. kron za 150.43 do 151.54 din;
- 100 italijanskih lir za 231.94 do 235.02 din.

Na prošnjo opozarjamo, da gre tu za devize, ne za valute, katerih tečaj žal ne notirajo na borzah. — Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 450 do 451 din. Nemški klrirski čeki so bili v Ljubljani po 13.90 din.

Drobne vesti

— **Trgatev po nekaterih krajih se je že pričela.** Vinogradniki trgajo predvsem zrelo grozdje in tudi že druge poznejše sorte, ki so nasajene na zelo solčnih krajih. Pridelek mošta kaže povsod zelo dobro in je tudi po kakovosti zadovoljiv, čemur je koristilo toplo solčno vreme zadnjih dni, ki je odvrnilo strah vinogradnikov zaradi zadnjega dolgotrajnega deževja; vendar pa bi bilo bolje, da bi vinogradniki sedaj še malo počakali s trgatvijo, ker je grozdje le še slabo zrelo, zlasti poznejše namizne sorte.

— **Zastoj v sadni trgovini.** V zadnjem času je nastal v sadni trgovini nenaden zastoj, ker sadni izvozniki ne dobe zaenkrat iz Nemčije denarja. To je povzročilo med sadjarji, ki ne vedo kam z jabolki, veliko skrb, ker se boje, da bo nastal popoln zastoj, kar bi utegnilo biti v veliko gospodarsko škodo.

— **Plemenski sejem za biko plemenjake** rodovniškega porekla govejske pincgavske pasme bo 15. oktobra v Mengšu. Ker se je bati degeneracije po krvnem sorodstvu, bo oblast nakup bikov plemenjakov v loškem okraju podprla s sodelovanjem kmetijskega odbora in kmetijskega referenta.

— **Izvoz zajcev.** Vojvodina izvažala nad 50 vagonov zajcev letno, to je okoli 80.000 repkov. Mnogo izvažajo v Nemčijo, ki plačuje po 0.90—1 marko za kg zajca, tako da velja zajec okoli 39 dinarjev.

Po Hirschevi — J. M.:

V valovih grajskega jezera

Roman

Mladi par je bil s tem zadovoljen. Oba sta ljubila pristočno in bila vsa srečna, kadar sta se lahko izprehajala po temnem gozdu, se vozila po graščinskem jezercu, ki je bil prav za prav opuščeni velikanski ribnik, a so mu ljudje zavoljo znatne razsežnosti pravili jezero. Jezerce je ležalo še na Ogorelčevem posestvu. Bilo je skoro na koncu velikega gozda in je vodo dobivalo iz večjega potoka, ki se je šumljaje vil po razsežni jasi. Tod okoli sta Vera in Mirko rada hodila, saj je semkaj le redko stopila človeška noga. Bila sta vesela, da javnost ni vedela za njuno srečo. V svoji veliki sreči pač še nista slutila, da bo smrt tako kmalu s svojo koščeno roko segla po materi in njujemu razmerju dala čisto drugo obliko.

Čeprav je gospa Ogorelčeva že dolgo časa bolehal, je prišla njena smrt vendarle nepričakovano, ko je nekaj dni pred božičem izdihnila. Vera je zdaj tako rekoč izgubila svoj dom. Zaradi sovražnosti med njo in Košutnikom že zdaj ni prebivala v Ljubljani pri Košutnikovih, temveč je s starejšo služkinjo stanovala v majhnem stanovanju ene izmed svojih hiš, a za svoj dom je smatrala Gozdnik, kjer je mati skoro stalno živela. Po materini smrti je na Gozdnik še prihajala, vendar se ji je zdelo, da to ni več njen dom, ker je prišel tudi Košutnik večkrat semkaj, saj je bilo gozdniško veleposestvo

po določilih pokojnega očeta napol Vidina, napol Verina last.

Vida je svojo mlajšo sestro večkrat slišala, naj se preseli k njej, a Vera se ni mogla odločiti. Ko je postajala starejša, ni več očitno kazala svojega sovraštva do Košutnika, toda svojega mišljenja o svakovem zaprtem značaju ni izpremenila. Tudi je postal Košutnik nasproti njej vljudnejši in se je izogibal večjih sporov. Tako je nastalo med njima vsaj znosno razmerje. Da pa bi dnevno sedela za njegovo mizo in se pokorila njegovim odredbam, to je bilo zanjo preveč. Tolikega potrpljenja ni bila zmožna.

Bližale so se prve velike počitnice po materini smrti. Gradič Gozdnik je bil po očetovem testamentu skupna last obeh sester za zmerom, in Vida je izjavila, da bo to poletje prebila Košutnikova družina na Gozdniku. Vera, ki si je želela biti v bližini groba svoje matere in ki je hrepenela po svojem zaročencu, se je torej priključila Košutnikovim, pri čemer je upala, da bo Košutnik, ki se je rad potikal po svetu, čim več časa odsoten.

Pa se je varala. Svak je le zdaj in zdaj odpotoval za nekaj dni, drugače pa se je držal doma z zgledno vztrajnostjo. Bil pa je neprestano čemer in siten, češ da je življenje na Gozdniku prenočilno in predolgočasno. Tožil je tudi, da mu hrana ne prija, dasi je sicer imel na mizi vsega, kar mu je

srce poželelo. Zlasti pa je zasmehoval starinsko opravo in zidavo Gozdnika, češ da bo treba vse preurediti, če bodo hoteli, da še kakšno poletje pride na oddih v ta kraj.

Košutnikovi so bili komaj nekaj dni na Gozdniku, ko je ravnatelj že začel očitati ženi, da ga je pregovorila k letovanju v tem dolgočasnem gnezdu. Koliko lepše bi bilo potovati po svetu. Prestrašena je menila žena, da bi lahko šel sam na potovanje, kar da je pričakovala od njega. Te njene besede so sitnega moža razburile.

»Kaj misliš, da te bom samo pustil tukaj?« je vzkljnil ogorčeno. »Dokler je še tvoja mati živela, sem smatral za dolžnost nasproti njej, da sem ji zdaj pa zdaj omogočil nemočno bivanje s teboj in Vero. To je zdaj drugače, zdaj se ne bova več ločila za toliko časa in bova skupaj potovala.«

»Kaj pa naj storiva z gradičem?« je vprašala Vida, ginjena zaradi te svojevrstne nežnosti svojega moža in vendar prestrašena spričo obetajočih se neprijetnosti potovanja.

»Najboljše bi bilo, če bi prodali to posestvo, ki nam nič ne vrže«, je bil Košutnikov odgovor. Toda Vera, ki je pogovor bolj molče poslušala, je z bliskajočimi se očmi vzkljnila: »Alfonz, ti pozabljaš, da Gozdnik ni samo Vidina last.«

»Prav gotovo tega ne pozabljaj, draga Vera, a upam, da se da s teboj govoriti pametno besedo«, je dejal ravnatelj Košutnik s prepričevalnim prizvokom.

»Nikdar ne bom dopustila, da bi prišel Gozdnik v čisto tuje roke!« je vzkljnila.

»Ne reci tega s tako zanesljivostjo. Tvoj bodoči soprog bo morda o tem drugače mislil«, jo je zasmehljivo posvaril svak.

D O P I S I Domače novosti

BREZNO OB SOTLI. Naročniki in čitatelji »Domovine« pozivljemo javno gospoda župnika pri Sv. Emi, da nam pove, kdaj je pisala »Domovina« proti veri in kaj. Mi, ki čitamo ta priljubljeni list že celo desetletje, namreč še nismo doslej našli ničesar protiverskega vnjem. Čudno se nam zdi, da ne gre v račun gospodu pisanje »Domovine«, ki se vedno zavzema za resnico in pravico ne glede na levo ne na desno.

KRŠKO. Letošnja vinska letina obeta zelo dobro. Zaradi lepega sončnega vremena grozdje lepo zori in postaja sladko. Po mestu ga prodajajo po 3.50 do 4 din, pa tudi cenejše. Grozdja je veliko, zato bo vinska letina tudi zelo dobra. Ponekod se dobi že vinski mošt. Cena je zmerna.

MALI LOG. V prijazni vasi Mali log v Loškem potoku grade nov gasilni dom. Komaj par let je, odkar so ustanovili prostovoljno gasilsko četo, danes pa že grade gasilski dom, ki bo kmalu pod streho. Dom bo lep in prijazen. V spodnjih prostorih bodo prostori za gasilsko orodje, v prvem nadstropju pa lepa prireditvena dvorana. Denarja ima ta četa sicer malo, a sloga vaščanov in medsebojna pomoč je tako velika, da premaga vse ovire. Taka vas je vredna zavidanja. Takim vaščanom, bi lahko tudi oblast priskočila na pomoč.

SEVNICA. Gradnja železniške proge št. Janž—Sevnica se bliža koncu. Železniška proga, ki se gradi od Tržišča do Sevnice že nekaj let, se bliža svoji dograditvi. Proga je izpeljana do Save v Boštanju. Pri delu pa je še vedno zaposlenih okoli 350 delavcev. Čez Savo grade nov most s tremi velikimi oboki, od katerih sta dva že gotova, tretji pa je še v delu. Tvrdba, ki je prevzela gradnjo tega mostu, zaposluje tudi precej delavcev. Od mostu do postaje v Sevnici se bo tudi v najkrajšem času pričelo z gradnjo železniške proge. Ker ta razdalja ni baš velika, bo dograditev te proge končana tudi v najkrajšem času. Med postajo in Savo so dogradili novo moderno kurilnico, kamor so tudi že napeljane tračnice. Predvideva se, da bo proga št. Janž—Sevnica končana v dobrih dveh mesecih in da se bomo že letos vozili po tej progi skozi Tržišče v Novo mesto.

»Nikakor ne,« je menila Vera. »Gradič in vse posestvo sta prav tako draga meni kakor...«

Zdajci je utihnila. Opazila je izraz prestrašenosti na sestrinem obličju in jezno napetost na svakovem obrazu.

»Kaj naj to pomeni?« je vprašal Košutnik. »Prav tako si govorila, kakor da imaš ženina že izbranega. Ali bi tvoja sestra in tvoj svak smela izvedeti, kateri izmed tvojih čestilcev je deležen tvoje naklonjenosti?«

Vera je nekaj minut molčala in gledala v tla. Na njenem obličju sta se menjavali rdečica in bledica. Naposled je vzdignila svojo lepo oblikovano glavo z bujnimi temnorjavimi lasmi, se pogladila z roko po čelu, vprla svoje jasne temnosive oči v svaka in rekla resno in odločno: »Da, lahko izvesta. Kakor dolgo smo tu, sem se že mučila z mislijo, da vama moram zdaj, ko živim z vama kot član vajine družine, povedati, da je Mirko Jug moj zaročenec.«

»Vera, kako si mogla kaj takega storiti?« je vzkliknila Vida.

»Predrzni fanté!« je zasopil ravnatelj.

»Vsak dan, odkar smo tu, sem govorila z njim,« je Vera mirno in prostodušno nadaljevala.

»Mirko je moj zaročenec že od lanskega poletja z odobritvijo pokojne mamice.«

»Kako je bilo to mogoče?« je vprašala Vida in kakor v obupu s sklenjenimi rokami plašno pogledala svojega moža, na čigar obrazu so se pojavile poteze zagrizenega sovražstva. Skomignil je z rameni in zagodrnjal: »Mati je mrtva, ona ne more zdaj potrditi...«

Vera ni dopustila, da bi bil svak končal svoj stavek. »Ti si upaš izreči sum, da sem

* **Bolgarski kralj na poti skozi Ljubljano.** Te dni je potoval skozi Ljubljano bolgarski kralj Boris, ki se vrača iz Nemčije v domovino. Gredoč je obiskal na Brdu Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, ki ga je nato spremljal do Beograda.

* **V Zalcu bodo odkrili spominsko ploščo** in odprli spominsko razstavo ob priliki 100-letnice rojstva očeta slovenskega hmeljarstva Janeža Hausenbicherja. Ob tej priliki bo tudi velik koncert raznih znanih savinjskih pevskih društev.

* **Prvi korak k obveznemu socialnemu zavarovanju obrtnikov.** Tudi naši obrtniki si prizadevajo, da bi prišli do socialnega zavarovanja, ki naj bi bilo obvezno. Novi obrtni zakon pooblašča trgovskega ministra, da izda uredbu o organizaciji, načinu in pogojih zavarovanja obrtnikov za primer bolezni, onemoglosti, smrti in nesreče. Zagrebško združenje obrtnikov pa ni hotelo čakati na uredbu, temveč je samo uvedlo obvezno socialno zavarovanje v manjšem obsegu. Člani so s tem celo zadovoljni. Tudi mnoga druga obrtniška združenja hočejo posnemati Zagreb.

* **Razveseljiva vest za železniške starovpokojece.** Združenje železniških vpokojecev, direkcija Zagreb je imelo včeraj občni zbor na katerem je uprava med drugim poročala, da bo prihodnje leto končno urejeno tako pereče vprašanje pokojnin železniških starovpokojecev. Kako bo to vprašanje urejeno, v poročilu uprave ni povedano.

* **Vpokojecem in vdovam v vednost.** V prvi polovici oktobra morajo vsivpokojeenci, ki prejemajo svoje pokojnine od finančne direkcije, predložiti pravilno izpolnjene prijave za doklado kakor vsako leto. Prijave je treba poslati točno od 1. do 15. oktobra, ker prej ali pozneje vložene prijave ne veljajo. Prijavni obrazci se dobe po nekaterih trafikah. Oni upokojeenci, ki prejemajo svoje pokojnine od železniške direkcije, bodo pravočasno obveščeni, kdaj bo treba prijave predložiti.

* **Vagon hmelja je zgorel.** Na železniški progi pri Viču je prišlo do nenavadnega požara. V garnituri tovornega vlaka je bil vagon hmelja, ki je začel — najbrž po krivdi iskre iz lokomotive — na lepem goreti. Ves vagon hmelja, vreden težke tisočake, je bil uničen.

se sklicevala na mrtvo mamico, ki zdaj ne more potrditi, kar sem rekla? Ti si upaš sumiti, da sem lagala?« je vzkliknila in stopila bliže k svaku. Košutnik se je nehote umaknil, ko je njen blede obraz zastrmel grozeče in uničujoče vanj.

»O, Alfonz, kako moreš kaj takega sumiti?« je zahtevala Vida. »Vera ni še nikdar lagala. Toda kako je mogla mati dopustiti zaročno z njim?«

»Oprosti Vera,« je nadaljeval Košutnik, ne da bi bil opustil svojo zadirčnost, »res nisem prav storil, ko sem izrekel takšno sumničenje, toda brezmejno presenečenje ali boljše odpor mi je položil take besede na jezik. Kako si mogla storiti nekaj tako blaznega, tako ničvrednega? Kako je mogla tvoja mati odobriti zaročno z njim?«

»In kako je to, da nisva midva z možem ničesar vedela o tem?« je vprašala Vida.

»Mamica se je zavoljo svoje bolezni bala razburljivih prizorov. Menila je, da je boljše o tem molčati zaradi vaju in mojega varuha, ki ste...«

»Aha, dobro ste jo iztuhtali,« jo je prekinil svak.

»Razen tega bo poteklo še nekaj let, preden bo imel Mirko lastne dohodke...«

»Saj svoj poklic že ima,« je zasmehljivo vpadel v besedo svak. »Za svoj poklic si je izbral zapeljevanje bogatih mladih deklet. Sicer pa ne bo nikoli nič iz njega.«

Vera ga je z ledenim prezirom pogledala od nog do glave. »Ker zmerom vse tako natančno veš, bi moral tudi vedeti, da bo v kratkem končal zdravilške študije na zagrebškem vseučilišču in da je njegova izobrazba večja, kakor je Tvoja. Ti, ki se zmerom trkaš

* **Puškinovo cev mu je razneslo v roki.** 25-letnemu delavcu Ivanu Musterju iz Počehove se je stara lovska puška sprožila v roki. Nabor je raznesel cev. Musterju, ki je dobil tudi lažje poškodbe na glavi, je odtrgalo palec leve roke.

* **Bitka s tihotapci.** Ob meji v Selnici je nastal te dni spopad med tihotapci in graničarji. Graničarjem se je posrečilo, da so nekega tihotapca prijeli, dočim sta drugi in tretji pobegnili. Ime tretjega tihotapca še ni ugotovljeno, našli pa so 23 kg saharina in drugo tihotapsko robo.

* **Velik požar.** Pred tednom je ponoči nastal pri posestniku in tovarnarju sukna Ivanu Hofbauerju v Vitanjski vasi ogenj, ki je upepelil vsa poslopja s stanovanjsko hišo vred. Deloma nepoškodovan je ostal le mali mlin poleg hiše. Posrečilo se je še ob pravem času rešiti iz hleva govejo živino in iz svinjaka prašiče. Tudi nekaj opravre so še rešili iz stanovanjskega poslopja. Ogenj, ki so ga gasili naši gasilci požrtvovalno vso noč in reševali, kar se je rešiti dalo, je povzročil lastniku nad 100.000 din škode, ki je le delno krita z zavarovalnino. Vzrok požara še ni pojasnjen.

* **Vlom.** V vasi Ljubnici, oddaljeni dobre četrt ure od Vitanja, stoji ob banovinski cesti, ki vodi proti Konjicam, poslopje kmetovalca Antona Berčnika p. d. Hočnikarja. Ko so bili oni dan vsi Hočnikarjevi na njivi, je obiskal hišo neznan vlomilec. Vlomil je skozi okno in ukradel znesek 1500 din, po drugi verziji celo 3500 din. Vloma je osumljen neznan brezposelni, ki ga doslej še niso mogli izslediti.

* **Podpis je ponaredil.** Mariborski senat je obsodil 44letnega splavarja Josipa Satlerja iz Dolgoš na leto dni in 3 mesece strogega zapora in na izgubo častnih državljskih pravic za dobo treh let ter na povrnitev škode 850 din, ker je opeharil gospodarsko in zavarovalno zadrugo »Drava«. Letos v marcu se je obsojenec pojavil v prostorih zadruge, kjer je zatrjeval, da je tajnik »Društva splaavrjev« v Mariboru in da ima nekaj čolnov, ki bi se radi zavarovali. Izročili so mu pristopnice in druge formularje ter mu obljubili primerno provizijo. Čez par dni se je Satler spet pojavil in prinesel precejšnje število v redu izpolnjenih prijavnih. Satler je prejel nagrado 750 din. Ko so pa pričeli iskati tiste nove člane, se je izkazalo, da se je »Društvo splavarjev« že davno razšlo.

na prsi, iz kakšne ugledne rodbine si in da je bila tvoja mati baronica, ali bi se upal doštudirati s tako majhnimi sredstvi kakor Mirko?«

»Njegova mati je ubožna kmetica. Tudi sestri sta menda služkinji v mestu.«

»Vsekako pošteno delo je častno. Moji in Vidini starši so bili prav tako kmečki otroci. Ni me sram to povedati. Obogateli so z marljivostjo in sposobnostjo med tem ko mnogi otroci iz tako zvanih boljših družin ne znajo drugega kakor zapravljati očetov denar. Pa še zraven mislijo, da je to imenitno, stanu primerno. Sicer pa Jugovi Slavka in Ela nista služkinji.«

»Ti si zaslepljena in midva z Vido bova že storila, da se bo tvoja zaročna s tistim mladeničem razdrla,« je besedoval svak.*

»Moja mati je zaročno odobrila.«

»To je storila zaradi svoje slepe ljubezni do tebe. Odslej ti tvoja sestra in jaz prepovedujeva sestajanje s tistim fantinom.«

»Nimata pravice in ne bom vaju poslušala,« je odgovorila Vera.

»Vida, kaj praviš k temu?« je vprašal Košutnik svojo ženo.

»Alfonz ima prav, Vera,« je menila Vida jokavo.

»Kakor zmerom,« je pripomnila Vera.

»Ne smeš nama napraviti te sramote, Vera,« je menila Vida.

»Ti smatraš to za sramoto,« je dejala Vera in prijala Vido za roko, »glej enkrat s svojimi očmi in ne skozi pobarvano steklo, ki ti ga drugi postavljajo pred oči. Mirko Jug je poštenjak. Tudi ti ga poznaš kot takšnega že izza otroških let.«

* **Zavoj s kačo, darilo profesorici.** Neka profesorica v Mostarju je prejela po pošti zavoj, v katerem je bila kača. Profesorica je seveda s strašnim krikom zavrgla zavoj. Ko so kačo ubili, so ugotovili, da ne bi mogla škodovati, ker je bil odstranjen zob s strupom. V zavoju je bilo priloženo pismo: »Ta kača nima več strupa, toda vaše duše ne more nikdo očistiti. Vi ste me onesrečili...« Pismo ni bilo podpisano, a profesorica bo najbrž uganila, kateri razočarani dijak se je spomnil s taki mdarilom.

* **Zasledovan pustolovec.** V nekem hotelu ob Bohinjskem jezeru se je pred dnevi nastanil Zvonko Junašević, ki pa je kmalu pobegnil, ne da bi poravnal račun v znesku 1300 din. Takoj po njegovem pobegu so v hotelu ugotovili, da je ukradel iz sosedne sobe fotoaparata, daljnogled, majhen likalnik, srebrno uro in nekaj toaletnih predmetov, v skupni vrednosti 1100 din. V hotelu pa je tat pustil svoj kovčeg, v katerem je imel najrazličnejše predmete, ki najbrž tudi izvirajo iz tatvin.

* **Sredi gozda je umrl bolni brezposelni natakar Zvonimir Štrus** blizu Litije, rodom iz Trebeljeva. Nesrečni natakar je zaman iskal službo po vsej Jugoslaviji.

* **Samomor slovenskega železničarja.** Na sredi proge blizu Vinkovcev so našli odrezano glavo z železničarsko čepico, precej daleč stran pa je pozneje železniška policija našla tudi truplo med tračnicami. Preiskava je ugotovila, da gre nedvomno za samomor. Nesrečnež je 32letni železniški strojevodja Ludvik Kumar iz Slovenije, uslužben v Zemunu, oče 3 otrok. Prejšnji dan je vozil od Rume dalje lokomotivo brez vode. Zaradi tega je nastala velika škoda v kotlu in je morala lokomotiva ostati v Vinkovcih, namesto da krene dalje v Slavonski Brod. Najbrž iz strahu pred odgovornostjo si je Kumar končal življenje.

* **Smrtna nesreča mladega železničarja.** Kakor večina naših malih kmetov, ki imajo veliko družino, pa malo zemlje za obdelavo, tako je pri hiši mnogo otrok, ki morajo s trebuhom za kruhom je 19letni Drobež A. iz Verneka bil zaposlen na železnici v Litiji. Po navadi se je od doma skozi Hotič vozil s kolesom v Litijo na delo. Usodnega jutra pa je bilo kolo pokvarjeno, ter se je odpravil na osebni vlak v Kresnice. Čez Savo se je peljal v domačem čolnu ter se je najbrž zamudil pri zavarovanju čolna na kresniškem bregu Save,

»Da, da,« je zašepetala sestra, a je s pogledom na svojega moža takoj pripomnila: »Moraš pa vendar razumeti, Vera, da se ne spodobi skrivaj se sestajati z njim.«

»Ne sestajam se z njim skrivaj. Vsakdo lahko vidi, kadar govorim z njim. Če pa misliš, da to ne gre, lahko prihaja k nam v hišo.«

»Dovolj je teh neumnosti,« je vzkliknil Košutnik. »Vida, prepovedujem onemu mladeniču vstop v naš gradič.«

Vera ga je znova osorno pogledala. »Ta hiša je tudi moja last.«

Vida je zaihtela. »Vera, kako moreš biti tako nedopovedljiva! Tako mirno in udobno bi lahko živeli, pa nam ti napraviš takšne skrbi.«

Vera jo je pomilovalno pogledala. »Ne bom motila tvoje udobnosti, Mirko ne bo prestopil praga te hiše. Seveda pa mi ne boste ubranili, da se ne bi z njim sestajala pri njegovih materi na njegovem domu. Zapomni si, Alfonz, z zaročencem se ne bom sestajala skrivaj, temveč očitno, kar je moja pravica.«

Po teh besedah je Vera šla iz sobe, zapustivši zakonski par v prav mučnem razpoloženju. Košutnik je besnel in grozil, Vida pa jokala in tožila. Čez nekaj tednov se je spet vse vsaj na videz umirilo in življenje je znova teklo po starem tiru.

Košutnik je nekajkrat odpotoval za dva ali tri dni, a se je vrnil domov zmerom enako slabe volje. Ob neki priložnosti je menil, da kljub navidezni nebriznosti še zmerom pazi na svakinjino početje. Toda način svoje borbe je izpremenil: delati se je začel, kakor da Verino zaroko smatra za otroško igračkano, proti kateremu se ne izplača resno na-

tako da je že prej pripeljal jutranji vlak iz Ljubljane na kresniško postajo. Zato je Drobež stekel proti vlaku. Moral pa je čez strm nasip ter je prišel do vlaka, ko je le ta že zapuščal postajo. Hotel se je vzpeti na osebni voz, pa je tako nesrečno butnil z glavo na stopnice, da ga je vrglo nazaj na tir, kjer je nezavesten obležal. Drobež si je prebil lobanjo in je izdihnil v deset minutah.

* **Smrt znanega konjerejca.** V Turnišču pri Ptujem je umrl tamkajšnji graščak g. Rudolf Warren-Lippit. Pokojnik je užival mednarodno sloves. Imel je znano žrebčarno na svojem veleposestvu, kjer je gojil zlasti ameriške dirkalne konje ter je z njimi nastopal in zmagoval na raznih dirkališčih v Evropi. Bil je eden prvih pospeševalcev konjskega športa pri nas ter si je pridobil tudi velike zasluge za razvoj toplokrvne konjereje na Murskem polju.

* **Po 24 letih iz ujetništva.** V Maribor je prispel 47letni delavec Salih Nesič, doma iz Visokega v drinski banovini, ki je bil ujet polnih 24 let v Rusiji. V Rusiji se je poročil ter je prispel v Maribor z ženo in petimi otroki. Kakor vsak ujetnik, ki se vrača iz Rusije v domovino, je tudi Nesič prispel v Maribor brez vsakih sredstev, tako da so mu morala naša oblastva preskrbeti najnujnejše, nakar so ga odpemila v domovinsko občino Visoko.

* **Požig.** Gospodarsko poslopje Ferda Matavža, posestnika v Legnu pri Slovenjgradcu je nedavno jutro zajel požar. Gospodarsko poslopje, do vrha napolnjeno s senom in ravnokar pospravljenimi pridelki, je bilo mahoma v ognju, vendar se je domačim posrečilo s pomočjo požrtvovalnih sosedov rešiti vso živino. Orožniki so dognali, da je moral biti požar podtaknjen. Celotna škoda je namreč krita z zavarovalnino. V prihodnjih dneh bi moralo priti vse posestvo z gospodarskim poslopjem zaradi prezadolženosti na dražbo.

* **Požar uničil veliko imetje.** Na živinskem hlevu posestnika Janeza Kosirnika v Tunjški mlaki pri Kamniku je nedavno dopoldne nastal požar. Ogenj je zajel ves hlev, poleg katerega je stala lična stanovanjska hišica, skedenj, drvarnica in šupa. Plamen se je z veliko naglico razširil na vsa ta poslopja. Domači so bili na bližnji njivi, in so takoj po hiteli domov gasiti, a niso mogli rešiti skoraj ničesar. Ognja niso mogli niti omejiti in je vse pogorelo do tal. Kako je ogenj nastal, ni znano. Posestnik je bil zavarovan za 20 tisoč din, škoda pa znaša nad 100.000 din, in

stopati. Zaradi njegovega hujskanja je Vida večkrat poizkusila prepričati Verine samotne izprehode po gozdu na ta način, da jo je spremljala. Toda njena ljubezen do udobnosti, ki je mejila že na lenobo, je bila kriva, da je opustila tekanje z Vero, ki je bila na svojih dolgih izprehodih neutrudljiva.

Kmalu zatem je odpotoval ravnatelj Košutnik v Ljubljano in iz Ljubljane v Zagreb. Vrnil se je na videz zaskrbljen in zamišljen. Ko je dobil Vero samo, ji je rekel:

»Bojim se, da mi ne boš verjela, Vera. Toda naposled ti moram povedati: Mirko Jug te vara.«

»To ni res!« ga je nahrulila deklica.

»Tak odgovor sem pričakoval,« je odvrnil Košutnik in hinavsko zavil oči. »Toda za svojo trditve imam dokaze!« Vzel je zavitek pisma iz žepa in ga položil na mizo.

»Kje si to dobil?« ga je vprašala.

»Beri in boš videla,« je dejal preže in nadaljeval, ko je bila povsila oči in zardela: »Tista roka, ki je pošiljala tebi nepodpisana pisma, jih je pošiljala tudi meni. Ti si pisma prezirljivo zažigala, jaz pa sem v zvezi s tvojim varuhom vso zadevo preiskal. Tu so uspehi. Mirku Jugu ni za tebe, temveč hrepeni le po Tvojem premoženju. Ves je zadolžen in tolaži svoje upnike s tvojo doto, odnosno tvojim premoženjem. Ne bom ti več pripovedoval, preberi ta pisma in presodi.«

In Vera je pisma brala. Z žarečim obličjem in s suhimi, gorečimi očmi jih je brala. Srce v prsih ji je zastajalo in topla kri ji je ledela. Mirko, ki ga je ljubila, ki mu je brezmejno zaupala, ki ga je imela za vzorno poštenega in zvestega mladeniča, jo je nesramno varal. Neki mladi Zagrebčanki, s katero

sicer zaradi tega, ker je pogorelo v hiši tudi mnogo tisočakov gotovine, last štirih sinov in hčerke, ki so imeli denar hranjen v omara. Uboga družina ni rešila skoraj nič drugega kakor golo življenje. Iz pritličja goreče hiše so spravili na varno nekaj pohištva, rešili pa so tudi živino, dočim do denarja, ki je bil na podstrešju, niso mogli.

* **Ženo kupil za 20.000 din.** V vasi Čeganju pri Gostivaru živita premožna kmetovalca Nedjmedin Avzijevič in Rušan Sulejmanovič Lepotica pa je Anifa, v katero sta bila oba kmetovalca zaljubljena. Anifa je bila že nekaj let poročena z Nedjmedinom. Toda Rušan, ki je premožen vdovec, je zadnje čase stalno nadlegoval njene starše, da so se naposled vdali zapeljivi odkupnini 20.000 Din. Tako je preko noči postala Anifa vdovečeva soproga. Vdala se je v usodo in se malo briga za obupanega bivšega moža, kateremu je zapustila sinčka.

* **Vlomilci v Laškem.** V noči na prejšnji ponedeljek so bili v Laškem na delu drzni vlomilci. Poizkusili so srečo trikrat zapored in vse trikrat so odnesli precej čeden plen. Najprej so vdrli v gostilno in trgovino Emilije Rozinove. V trgovini so nabrali dobršen kup moškega in ženskega perila, več skatel cigaret, čokolade in drugih jestvin, da trpi trgovka okrog 3500 din škode. Isto noč so neznani storilci obiskali delavnico mizarskega mojstra Petra Hrastlja in mu odnesli raznega orodja. Nato so se tatovi vtihotapili še v klet kopališča Radio-Therma, iz katere je izginilo več steklenic grozdnega soka, nekaj steklenic dobrega vina in steklenica šampanjca. V kopališču je kuharica tik pred dejanjem opazila na terasi neznanca, oblečenega v modre delavske hlače, in je sklicala prebivalce hiše, da so nekaj časa ostali na preži. Ko so opustili stražo, pa je tat mirno odnesel svoj plen.

* **Berač požigalec.** 83letni ubožec Anton Kocbek je bil nujno osumljen, da je zažgal gospodarsko poslopje posestnika Alojzija Škrgeta iz Ledenika pri Sv. Ani v Slovenski gorici. Zaradi tega so ga orožniki aretirali in je Kocbek pri zaslišanju priznal dejanje izpovedujoč, da je storil to radi tega, ker ga je gospodinja pomladi skregala in naščuvala nanj psa, ker je pobral par črešenj. Kocbek je bil že večkrat obsojen zaradi požiga in so ga zdaj spet oddali v tukajšnjo jetnišnico, ki jo je zapustil šele nedavno, kjer je presedel 6 mesečno zaporno kazen zaradi požiga.

se je bil seznanil kot visokošolec, je pisaril pisma, katerih vsebina je globoko užalila Vero. Pozneje je napletel razmerje z neko drugo žensko in ni poslal prvi ljubici denarja, kakor ji je bil obljubil. Iz jeze je prva ljubica pisarila Košutniku in Veri pisma, v katerih je slikala svojega bivšega ljubimca Mirka Juga v najslabši luči. Košutnik je šel za to sledjo in od te ženske kupil Mirkova ljubezenska pisma. Ta pisma je zdaj prinesel svakinji, ki ni bila prejšnjim nepodpisanim pismom posvečala nikake pozornosti in jih je imela samo za Košutnikove spletke.

Se zdaj bi ne bila teh pisem brala, če ne bi bila prepoznala Mirkove značilne pisave. Poleg teh pisem je ležalo pisanje njenega varuha višjega svetnika Lokana iz Ljubljane, ki ji sicer prav tako brani Mirka Juga, vendar pa ni sposoben za kakšne grde spletke proti mladeniču. Košutnik je vedel, da Vera njemu samemu ne bi verjela, zato je vzel s seboj v Zagreb varuha, ki je tudi kupil od Mirkove ljubice pisma in jih s spremnim pismom poslal Veri. Vera ni mogla več dvomiti v pristnost pisem. Udarec je zadel, kakor pada toča na mlado setev.

Ali je bila Vera pisala nezvestemu zaročencu odpovedno pismo ali pa je z njim govorila in mu v obraz povedala, kar mu je bilo treba povedati, njena sestra in svak nista mogla dognati. Vera je samo odvrnila, ko jo je Vida o tem izpraševala, naj je ne mučijo. Razen tega je obljubila, da ne bo z Mirkom Jugom nikdar več izpregovorila ne besedice. Na vprašanje sestre, kaj je storila s pismi, je odgovorila, da jih je sežgala.

'Dalje prihodnjič).

* **Žepar v smrtni nevarnosti.** Na sejmu v Mitrovici so opazili kmetje, da se znani sejmski žepar Marko Martinovič preveč sumljivo smuča okoli kmeta Save Mišiča iz Višnjčeva in da mu hoče ukrasti listino. Kmetje so takoj sneli ročice z voza, drugi so pograbili drugo orodje ter planili na Martinoviča ter ga pričeli neusmiljeno prętepati. Nedvomno bi ga pobili do smrti, če ne bi priskočili orožniki ter izrgali žeparja razburjena množica iz rok. Mišič je pri zaslišanju trdil, da mu je Martinovič ukradel 7000 din, pri Martinoviču pa so našli 12.500 din, toda Martinovič trdi, da je ves ta denar njegov. Zato so orožniki aretirali še Mišiča. Zdi se, da je bil Mišič sam v zvezi z žeparjem in da je hotel torej žepar okraati žeparja.

* **Cigani peharijo kmete.** Na sodišču v Mitrovici je bila te dni zanimiva obravnava, ki je pokazala veliko praznoverje tamkajšnjih kmetov. Dve ciganki in priležnik ene izmed njih iz Šida so leto dni goljufali kmetico Marijo Torma iz Šida ter jo strašili z vilenjaki. Nekoč so ji obljubili poldrug milijon dinarjev, če jim da 300 din. Dali so ji vrečo z denarjem ter ji zagrozili, da ne sme odkloniti te vreče, sicer bo 99 vilenjakov pokazilo in ohromilo njene otroke, njenega sina učitelja pa bo oslepilo. Marija Torma je cigankama pogosto dajala denar, perilo in živež. Ciganki pa sta obljubili, da bosta molili 99 dni, da bosta pomirili 99 vilenjakov. Skupno sta ciganki izvabili od Marije nad 7000 din ter blaga v vrednosti nad 2000 din. Končno se je Mariji vendarle zdelo vse skupaj sumljivo ter se je obrnila na grško-katoliškega župnika v Šidu in ga vprašala, če obstojajo vilenjaki. Župnik je seveda odgovoril, da takih duhov ni, ter ji je svetoval, naj se obrne na orožnike. Sodišče je obe ciganki obsodilo, vsako na 5 mesecev zopora in na dve leti izgube državljanjskih pravic.

* **Ropar na kolesu.** Tudi naši roparji gredo z duhom časa, kar nam priča dogodivščina posestnika Petra Modica z Velikih Blok, ki se je pred dnevi sredi popoldneva vračal z Rakeka na vozu s parom volov proti domu. Ko je prišel v Strmec, kakor se imenuje gozd med Grahovim in Blokami, ga je prehitel kolesar, vozil še dobrih 100 metrov naprej, nato pa se skrnil v grmovje ob cesti. Ko je Modic prišel mimo, je neznanec planil na denj, ga vrgel z voza, mu z roko zamašil usta in mu iz žepa vzel listino, v kateri je bilo 320 din. Nato je spet skočil na kolo in se odpeljal proti Cerknici. Napadalec je star okrog 25 do 30 let, srednje postave, polnega, rdečega obraza, črnih, nazaj počesanih las, na glavi pa je imel baretko, ki mu je med borbo padla na tla. Oblečen je bil v črn suknič in sive črtaste hlače, kolo pa je bilo zeleno pleskano. Orožniki v Novi vasi so se takoj začeli zanimati zanj, a doslej niso mogli dognati drugega, kakor da je po završenem dejanju krenil proti Logatcu in Vrhniki.

* **Med je iskal, smrt našel.** Iz hrvaške Koprivnice poročajo, da je tamkaj v gozdu imovne občine Džurdževac 34letni kmet šel v gozd nabirat med divjih čebel, v dupla trhlega drevja. Kmet je od spodaj izpodžagal trhlo drevje, da bi padlo in da bi potem lahko kar jemal med. Ker pa se ni dovolj umaknil, ga je padajoče drevo zadelo in ubilo.

* **Borba očeta s ponorelim sinom.** K svojemu očetu, 52letnemu posestniku Fran. Hajdniku iz Sv. Jerneja pri Ločah se je vrnil sin, ki je bil nekaj časa v Novem Celju. Ob vrnitvi domov pa je sin zopet ponorel. Med očetom in ponorelim sinom se je razvila borba. Pri tem je dobil oče tako huđe notranje poškodbe, da so ga morali prepeljati v mari-borsko bolnišnico.

* **Smrtna žrtev prometne nesreče.** Oni dan se je ponesrečil 30letni posestnikov sin Karel Zupančič iz Ojstriške vasi pri Sv. Juriju ob Taboru. Ko se je peljal s kolesom okrog ovinke pri neki gostilni v Ojstriški vasi, je trčil v nekega drugega kolesarja. Zupančič je dobil pri padcu težko poškodbo na glavi in levem očesu ter notranje poškodbe. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je podlegel poškodbam.

* **Epidemija hripe.** Zanimivi poskusi se vrše v zamejstvu, kako bi se preprečilo širjenje te sitne in nevarne bolezni, ki se ponavlja

vsako leto spomladi in jeseni. V raznih zavodih, večjih bankah, tovarnah, vojašnicah itd. se vrše profilaktični ukrepi: daje se kinin v majhnih količinah, redno in po dalj časa, pa se je izkazalo, da se v takih skupinah gripa ni pojavila, če pa se je na redko le pojavila, tedaj je bolezen tudi hitro in z lahkoto prešla.

* **Predržen vlom.** Posestnica Urša Lacko ima v Kicariju pri Ptujju pritlično hišico, kateri je prizidan hlev in skedenj. Ko je šla s služkinjo na polje, se je priplazil k hiši neznanec. Vdrl je v hlev in se povzpela na svisli. Nad stanovanjskim prostorom je bilo spravljeno seno. Tega je premetal, prebil strop in skozi predor zlezal v stanovanje. Vlomilec se je dobro založil z obleko, čevlji in drugimi predmeti ter izginil. Posestnica in služkinja sta oškodovani za nad 2000 din.

* **Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2.** Vpisuje dnevno. Vsakdo, komur ni mogoče obiskati ustnega pouka, si more pridobiti s poukom doma v Dopisni trgovski šoli potrebnega znanja in izobrazbe. Zato šola vsem slojem najtopleje priporočamo. Vse informacije in prospekte daje zavod interesentom brezplačno na razpolago.

* **Tatinski berač.** Pred dnevi se je pojavil v okolici Staréga Loga na Kočevskem okrog 40 letni berač v zelenih zametastih hlačah, ki je govoril večinoma nemško. Ta berač se je zglasil tudi v Novem bregu, kjer je podnevi vdrl v hišo posestnika Ludvika Königa in mu odnesel zlato ameriansko uro, par moških, ter par ženskih čevljev, suknič in telovnik, britev, 4 moške srajce, nekaj parov nogavic in dva bankovca po 100 din.

* **Veliko umetno jezero na reki Grošnici pri Kragujevcu.** Z deli so pričeli pred dobrimi petimi leti, kajti pokazala se je potreba, da je treba na vsak način dati takemu mestu, kakor je Kragujevac, zadostno količino zdrave pitne vode. Stari kragujevski vodovod je zadostoval za tolikšne potrebe, kakor jih je imelo to mesto pred 30 leti kot še neznatno podeželsko mestec. Po vojni se je mesto naglo razvijalo, še bolj pa se je razvijala v mestu industrija. Prebivalstvo je zahtevalo zdrave vode v neomejeni količini. Stari vodovod tega ni mogel dati, ker je zajel le majhen studenček. Zato so sklenili postaviti na reki Grošnici velik jez. Stvorili so z njim umetno jezero, ki bo za dolga desetletja še tako naglega razvoja mesta zadostovalo. V nedeljo so jez blagoslovili.

* **Krade vse od kraja.** Po Gorenjskem med Kranjem in Kranjsko goro se klati neki 15letni dečko, znan pod imenom »Bzurcev«. Dečko, ki nima prave vzgoje, se je pripeljal v Mojstrano, kjer se je vtihotapil v stanovanje letoviščarke Cilke Čopič ter ji izmaknil 280 din in zlato nalivno pero. Ko je pobegnil iz Mojstrane, je v nekem drugem kraju ponujal v nakup tudi srebrno žepno uro in pa zlato verižico, kar je nedvomno tudi nekeje ukradel. Kakor so kasneje ugotovili orožniki, se mladi zlikovec piše Jože Dobrin. Zasledovani tatitč ima kot posebno znamenje izredno debele ustnice, a pogled vedno uprt v tla. Okrog se potepa navadno bos in nosi na glavi siv klubok s pristriženo kozjo brado.

* **Anžur še vedno straši.** Zloglasnega vlomilca Jožeta Anžurja orožniki še niso izsledili. Pred svojimi zasledovalci se je Anžur nedavno zatekel v hribe nad Litijo in vlomil v hišo posestnika Ivana Permeta nekeje pri Veliki Štangi. Odnesele je 6400 din v bankovcih ter v drobižu, dalje srebrno uro z verižico, lepo črno obleko, usnjato denarnico ter nekaj perila. Po vlomju je Anžur pobegnil čez hribe, najbrž proti Novemu mestu.

* **Vlom v lovsko kočjo na Kumnu.** Oni dan so vdrl v lomilci v lovsko kočjo veleposestnika Ivana Zabca na Pohorju. Vlomilci so odnesli novo, rjavo moško športno obleko, tri odeje, pet rjuh, nekaj blazin, 4 m zelenega karirastega platna za zavese, nekaj moškega perila, uro budilko, nekaj kuhinjske posode in precej jedilnega pribora. Škoda znaša 1700 din.

* **Nevaren ciganski par.** V okolici Laškega se je oni dan pojavila 30letna ciganka Karolina Gril, ki se ji je kmalu pridružil mlajši cigan očividno njen priležnik, čigar ime pa ni znano. Cigana sta poskušala najprej z različnimi sleparijami, ker se jima pa te niso

obnesle, sta ponoči vdrla v hišo posestnika Franca Laha v Zg. Rečici in ukradla več obleke, perila ter drugih predmetov v vrednosti 1500 din. Po vlomju sta pobegnili, pa so ju domači izsledili in zasledovali. Slednjič pa se jima je vendarle posrečilo odnesti pete, le da je moral eden na begu vreči proč nekaj ukradene obleke.

Popotnikova torba Zasluzena kazen ubijalca

Celje, v septembru. -Pred senatom okrožnega sodišča v Celju je bila obravnava proti 43letnemu Cernevskega Rudolfa iz Nove Stufte pri Gornjem gradu, rojenemu v Judendorfu v Nemčiji. Je to star grešnik, ki je že v zgodnji mladosti začel z nepoštenim življenjem. Že kot mladi fant se je priključil nekemu cirkuškemu podjetju, nato pa hodil z različnimi cirkusi po Evropi, kjer se je popolnoma pokvaril. Prehodil je skoraj vsa večja mesta v Evropi, navzel pa se je tudi velikomestnih falotarij, ki so ga končno vrgle v zapore, da jih je vzljubil in pogostoma obiskoval. Zadnja večjo kazen je prestal leta 1933. v Startu Gradiški. Ko se je lansko leto vrnil iz Avstrije, odkoder so ga izgnali v Slovenijo, se je brez dela potikal po deželi in od ljudi izvabljal denar, na ta način, da jim je lagal in jih prevaril, da zna ponarejati denar, ker je bil dolgo vrsto let uslužben pri državni kovnici na Dunaju. Ljudje so mu res dajali denar, dobili pa ga niso nazaj, kaj šele da bi jim ga pomnožil. Tako je nabral več ljudi skupno za 2600 din, mnogim pa je tudi odnesel dežnike, zlatino in drugo, češ, da rabi to za izvajanje svojih umetnosti.

V juliju je Cernevska zanesla pot v okolico Zidanega mosta v vas Veliko Širje. Kakor drugod, tako je tudi tu poizkusil s ponarejanjem denarja, da bi tako prišel do denarja. Oglasil se je pri posestniku Francu Zajcu in ga pregovoril, da zna ponarejati denar. Zajc mu je res izročil dva bankovca po 500 din, ki naj bi služila kot vzorec. Cernevske je res nekaj časa risal na papir in zatrjeval Zajcu, da mora dati denar s papirjem vred v stiskalnico, kjer pa mora ostati najmanj 6 ur. Tako sta tudi stori-la. Ob 11. ponoči pa so Zajčevi šli k počitku. To je izbral Cernevske, ki je pobral denar in izginil v noč. Zajcu pa se je vsa manipulacija zdela malo čudna, zato je vstal in šel pogledat, če je Cernevske v koči poleg stanovanjske hiše, kjer mu je odkazal prenočišče. Cernevska ni bilo več in Zajc je ves v skrbeh takoj teklen za Cernevskom in se ni vrnil več. Zjutraj pa so ga ljudje našli umorjenega nedaleč od farne cerkve v Širju ob občinski cesti na samotnem travniku.

Obdolženec priznava vse prevare, priznal je celo, da je prevaril tudi Zajca in da ga je, ko ga je Zajc na begu dohitel, večkrat sunil z nožem v vrat in prsa. Cernevske je bil obsojen na 20 let robije.

Vlomi pri belem dnevu

Skocjan pri Mokronogu, sept.

Pri nas so razni vlomi in tatvine skoro na dnevnom redu. Tako je bilo nedavno pri belem dnevu vlomljeno pri užitarici Tereziji Rabelj v Zloganju in so ji v lomilci odnesli vso obleko, posteljino, par boljnih čevljev, 160 din gotovine in še več raznega drugega blaga. Vse to so znosili vlomilci na bližnji kozolec in zakopali v seno, a naslednjo noč odnesli dalje kakor so kazali sledovi. V isti vasi je bilo pri Tramtetu tudi pri belem dnevu vlomljeno v stanovanje in ukradena vsa boljša obleka, moška in ženska, nekaj čevljev in še več raznega drugega blaga v vrednosti skoro do dva tisoč dinarjev. Dasi ravno orožništvo zasleduje hudodelce, so vendar vsakikrat srečno odnesli pete. Upamo pa, da pridejo nekega lepega dne v roke pravice, da prejmejo plačilo, kakršno si pač zaslužijo za svoja dejanja.

Roparski umor

Prevalje, 26. septembra.

Obmejno prebivalstvo je razburil grozen roparski umor, čigar žrtev je postal 73letni preužitkar Peter Koroš.

Kakih 200 m od banovinske ceste v gozdu pri vasi Volinjak, je našel neki posestnik vsega krvavega in mrtvega 73letnega preužitkarja Petra Koroša, ki je bil tudi strašno razmrvarjen. Glava je bila tako razbita, da so izstopili možgani, po rokah in po telesu je pa imel Koroš temne podplutbe. Ob truplu je na tleh ležala zlomljena debela palica, kraj nje velik krvav kamen in velika prazna listnica. Ker so bili pokojniku obrnjeni in izpraznjeni vsi žepi, je bilo takoj jasno, da gre za roparski umor, zlasti, ker je nosil Koroš pri sebi vedno večje zneske denarja. Pokojnik se je namreč pečal tudi s prekupčevanjem živine in je imel vedno po več tisoč din pri sebi.

Ko si je sodna komisija ogledovala truplo, se je približal neki 9letni deček, ki je izpovedal, da je včeraj okrog 8 zjutraj videl nekoga moškega, kako je s palico udrihal po Korošu, nato pa mu je pokleknil na prsi in mu preiskal žep. Napadalec je nato odšel proti robu gozda, kjer je sedel na skrito kolo in se naglo odpeljal.

Na podlagi dečkovega točnega opisa so orožniki kmalu aretirali 26letnega rudarja Silverster Kranja na njegovem domu v Žerjavu. Pri preiskavi so našli pri njem 2.000 din, za katere ni vedel povedati, kje jih je dobil. Pri zaslišanju je tajil vsako krivdo, vendar so orožniki zbrali toliko obtežilnega gradiva, da je osumljen groznega roparskega umora. Kranjc je prišel lani iz Avstrije v Žerjavo. Ugotovili so, da se je včeraj zjutraj s kolesom odpeljal z doma, ni pa mogel navesti kod in kje je vozil. Pod težo dokazov je Kranjc končno priznal svoj zločin.

Nesrečni Peter Koroš je odšel včeraj zjutraj k maši, a na povratku skozi gozd ga je zavratni napadalec nobil na tla in oropal.

Vlom v župnišče

Catež, v septembru.

Ni še dolgo tega, ko je bilo vlomljeno v trgovino Maksa Kotarja in v hišo Janeza Brandsteterja, kjer so naredili tatovi precej škode. Sedaj pa so se vlomilci spravili nad župnišče. Najprej so v pritličju strgali z okna železno mrežo in skozi vinsko klet prišli še v druge spodnje prostore. V kleti so popili nekaj vina, vzeli tri hlebe kruha in še nekaj drugih reči. Nato pa so skušali priti po stopnicah v prvo nadstropje. Ker pa je bila pisarna znotraj zaklenjena, jim to ni bilo mogoče. Zato so pristavili od zunaj dolgo lestvo k oknu pisarne, na katerem so strli šipo in okno odprli.

Zvenket razbite šipe pa je prebudil kuharico, ki je spala v sobi poleg pisarne. Brž je poklicala na pomoč župnikovega nečaka Jožeta Povšeta in gospoda župnika, nakar so z orožjem prepodili tatove. V pisarni poleg okna stoji jeklena blagajna, v kateri je shranjen denar in druge vrednostne listine, last cerkve in hranilnice.

Pri zasledovanju vlomilcev se je našim vrtilim orožnikom posrečilo prijeto zloglasnega roparskega napadalca Josipa Kodra. Vest o tem je seveda vzbudila pri vsem obmejnem prebivalstvu in na ozemlju, ki ga je Kođer strahoval, splošno zadovoljstvo, saj smo se tako iznebili enega najnevarnejših razbojnikov.

Uboj zaradi šmarnice in plesalke

Sv. Jakob v Slov. goricah v septembru. Pričela je doba kožuhanja in z njo običajni pretepi. Prvi hudi krvavi dogodek se je pripetil pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah. Pri posestnici Mariji Šrajevci v Vukovskem dolu so kožuhali pozno v noč. Po opravljenem delu je gospodar svoje delavce pogostil z jedjo in pijačo (šmarnico). Na gum-

nu je zahreščala harmonika in fantje so se zavrteli z dekleti. Okoli druge ure zjutraj se je zaradi neke plesalke vnel prepri in dobremu razpoloženju je bil kraj. Skupina fantov se je pred gospodarskim poslopjem stopla. Pretep sta opazovala 17letni viničarjev sin Franc Zemljič od Petra pri Mariboru in njegov prijatelj 24letni mlinarski pomočnik Franc Vogrina. Ko sta videla, da pretepačo njunega prijatelja, sta se vrnila med razbesnele fante hoteč jih pomiriti. Toda to je bilo za oba usodno. Pretepači so planili na Zemljiča in Vogrina ter ju s koli pobili na tla. Eden je Zemljiču z nožem prerezal vrat, drugi pa so Vogrinu zadali številne zabodljave po vsem telesu. Na pomoč so poklicali mariborske reševalce. Toda še predno je prispel avtomobil je Zemljič izkrvavel, dočim je Vogrina prepeljal v mariborsko bolnišnico. Orožniki so takoj pričeli s preiskavo in glavne pretepače prijeli.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Naši na tujem Vrnitev vestfalskih rudarjev

Preteklo nedeljo se je iz Ljubljane vrnila v Nemčijo druga skupina letošnjih vestfalskih izletnikov. Na ljubljanskem kolodvoru se je zbralo 160 mož in žena, fantov in deklet. Preživeli so 3 tedne oddiha v najrazličnejših krajih na domovih svojcev, pa tudi na potovanjih po Jugoslaviji.

Med izletniki je bilo kakšnih trideset Nemcev, ki so vsi preživeli krasne dneve v Jugoslaviji, da niso mogli prehaliti lepote Bleda, Jadrana in bosanskih mest. Vse so si ogledali, povsod so bili prijazno sprejeti, nič jih ni brigala visoka politika, a ko so prispeli v Ljubljano, jih je tu popolnoma presenečene zatekel razplet usodnih dogodkov. Vendar se vsi izletniki vračajo v Nemčijo s prepričanjem, da bo nemara le še mogoče ohraniti mir in da bo svidenje ob letu še pristrčnejše, kakor je bilo letos, ko sta prišli v Ljubljano zapored dve veliki skupini naših rojakov in je obakrat bilo z njimi precejšnje število njihovih nemških prijateljev.

Ko se je vrnila pred štirimi tedni prva skupina iz Jugoslavije v Nemčijo, je znani pisatelj in novinar Gerhard Kill objavil v več uglednih poruhrskih dnevnikih daljše poročilo, v katerem je poudarjal, da se je iz majhnih začetkov razvilo vsakoletno romanje naših rojakov v staro domovino v stalno ustanovo. Zlasti navaja, da so bili nemški udeleženci potovanja povsod deležni prijaznega sprejema. Kakor rednim potovanjem odraslih, naj bi se odslej tudi stalno posvečala pozornost potovanju vestfalske mladine v staro domovino.

Slovo na kolodvoru je bilo pristrčno, da, naravnost ganljivo. Prišli so mnogi svojci pa tudi nekateri predstavniki in med objemanjem in stiskanjem rok je bilo venomer izražano upanje, da bi se vse lepo izteklo. Izletniki, ki jih vodi predsednik osrednje zveze narodnih društev g. Pavle Bolha iz Essena so še dolgo mahljali skozi okna, potem pa jih je vzela noč.

CHARLEVAL (Francija). V tukajšnjih gozdovih nas je zaposlenih več rojakov iz okolice Čabra. Zaslužimo pri trdem delu toliko, da za silo rinemo naprej in nam še ostane šali, vendar pa je nizki tečaj franka kriv, da nekaj frankov, če ne zavrta se v zadnjem času, mod uru ostane tjače, tudi plače se nam pov. so v dinarjih naši prihranki kaj skromni. Vsi gledamo s skrbjo v bodočnost, kaj bo če se razmere poslabšajo. Pozdravljamo vse svojece in znance Josip Žager in tovariši.

LUMIGNY SEINTE ET MARNE (Francija). Slovenci, ki delamo v francoskih šumah, prav težko pričakujemo vsak teden Domovino, ki na mprinese toliko novic iz domovine in vsega sveta. Zlasti so nam všeč romani. Tukaj sedaj še niso pričeli v večjem obsegu s sečnjo gozdov, zato naj nihče ne zapuša svojega posla v naši, da bo pri nas dobil delo.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrh vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles: Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, št. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice

Iz Prekmurja

Iz Prekmurja nam pišejo, da se številni kmetijski delavci sedaj vračajo z dela v Nemčiji. Nekaterim je potekla doba zaposlitve, nekateri pa se vračajo domov predčasno, ker ne morejo vzdržati tamošnjih pogojev zaposlitve. Živo nam opisujejo težavne razmere, v katerih so živeli. Pomanjkanje živil in nezadostna mezda so vzrok, da so ti delavci zapustili delo. Navajajo tudi podrobnosti o vrsti in kakovosti prehrane, ki so jo imeli v Nemčiji. Iz teh podrobnosti se vidi, da je prehrana nemškega kmetijskega delavstva pri posameznih delodajalcih mnogo slabša v primeri s prehrano povprečnega kmetijskega delavca v Jugoslaviji. Kmalu po prihodu na delo v Nemčijo so si naši delavci zaželeli, da se vrnejo v Jugoslavijo, kjer jim je po lastnem priznanju zajamčena vsaj zadostna prehrana.

Listnica uredništva

Z. J. VIŠEVŠK. Mažite noge enkrat na dan z dvedostotnim pellidolovim mazilom.

S. M. SV. ANDRAŽ PRI VELENJU. Sodišče Vam je znižalo Vaš dolg 37.100 din za 25 odstotkov to je za 9.275 din na 27.825 din. Vsakoletni obrok, ki zapade v plačilo na vsakega 1. novembra, znaša 2950 din. Pri prvem obroku ste plačali 50 din preveč, pri drugem pa 1850 din premalom; tedaj ste še na dolgu za nazaj 1800 din. S 1. novembrom t. l. morate plačati tedaj 3750 din, da boste imeli mir do 1. novembra 1939.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Rdeči paradižniki v kisu. Dve kili še bolj trdih rdečih paradižnikov operi, odcedi in jih zloži v kozarec za kumarice. Zavri pol litra vode in dodaj dve žlici soli, nato prilij še en liter pravega vinskega kisa in naj vse skupaj zavre. Potem daj hladiti in ko se popolnoma shladi, nalij na vložene paradižnike. Paradižniki morajo biti popolnoma pokriti s kisom, zato položi na vrh v steklenico navzkriž dve paličici ali dve ozki deščici tako, da držita paradižnike v kisu. Na vrh tega pa dolij še za prst visoko finega olja, nato steklenico zaveži s pergamentnim papirjem ter jo shrani v suhi in hladni shrambi.

Kuttnov kompot. Tri kile kuttnovi in zreži na krhle. Dve in pol kila stulkorja kuhaj v litru vode in četrt litra kisa, da se sčisti in nima več penice na vrhu (Pono prično dol pobiraj). Nato stresi pripravljene kuttne v sladkor in jih kuhaj, da postanejo mehke. Mehke krhle od kuttnov poberi na sito, sok pa kuhaj dalje, da se zgosti. Pripravljene zloži v kozarec, potem pa nalij malo h zgoščen sok na kutine. Kozarce drugi dan zaveži.

Mrzla mesna jed. Pol kile kuhanega mrzlega govejega mesa zreži na tenke koščke. Štiri jajca, skuhaj v trdo, jih olušči in drobno sesekljaj. Nato jajca dobro umešaj z oljem in kisom, prideni drobno sesekljane čebule, meso, osoli in po potrebi prilij žlico ali dve juhe in vse skupaj premešaj. Jed naj bo bolj gostljata. Zatem postavi jed v hladno shrambo za nekaj ur. Ko daš na mizo, daj zraven še kumare v solati.

Puding iz jurčkov. Kilogram jurčkov očisti, zreži, popari in odcedi, nato jih na masti do mehkega duži z nekoliko drobno zrezane čebule, peteršilja in nekaj zrn kumne. Šest dek sirovega masla in dva rumenjaka dobro mešaj, da naraste, nato primešaj dve v mleku namočeni in otisnjeni žemlji, primešaj dušene jurčke (jurčke poprej malo shladi), sneg dveh beljakov in malo soli. Posodo za puding dobro pomaži z mastjo ali sirovim maslom, posuj z drobtinami, nato pa stresi vse skupaj noter, razravnaj in posodo zapri. Potem postavi posodo v krop in naj počasi vre v kropu tričetrt ure. Kuhan puding stresi na topel krožnik in zabeli z razpuščenim sirovim maslom.

Zolica iz grozdja. Kilo in pol grozdja deni v vrečko ali krpo in ga dobro ožmi, da dobiš pol litra soka. Četrť litra vode in 16 dek sladkorja kuhaj četrť ure. Nato postavi sladkor na stran, prilij sok in dve deki želatine, ki si jo raztopila v dveh žlicah mlačne vode, in dobro premešaj. V skledo naloži olupljenih in na polovico zrezanih hrušk, jih posuj s sladkorjem ter polij še dve žlici ruma. (Lahko vzameš tudi drugo sadje, kakor bruske, češplje ali grozdje.) Na pripravljeno sadje zlij sok in postavi na hladno, da se strdi.

Brusnice. Na eno kilo sladkorja nalij četrť litra belega vina in kuhaj četrť ure, nato stresi noter eno kilo izbranih, opranih in spet posušenih brusnic, ki jih kuhaj toliko časa, da so kakor prozorne. Nato jih z luknjičasto zajemalko poberi v skledo, k soku pa dodaj malo celega cimta in limonove lupinice, pa kuhaj sok tako dolgo, da se malo zgosti. Hladne brusnice stresi v steklenico in ko se je sok ohladil, nalij gor vso goščo. Drugi dan za-veži s pergamentnim papirjem in shrani na suhem in temnem prostoru.

Praktični nasveti

Za slabotne in bolehe otroke, zlasti za take, ki dolgo ne shodijo, je zelo priporočljiva tale krepilna pijača: Eno osminko litra presnega (nekuhanega) mleka postavi na toplo, nato ubij vanj eno jajce, dodaj dve žlički sladkorja in dobro zmešaj, da postane gosto. Tako pijačo dajaj otroku dvakrat na dan.

Jajca za zimo. Ako si hočemo za zimo shraniti večjo množino jajc, je zdaj v septembru in oktobru za to najboljši čas, ker se ta jajca najdlje držijo. Jajca shranjujemo na razne načine. Lahko jih shranimo v apneni vodi ali konzerviramo z različnimi preparati, ki se dobijo v špecerijskih trgovinah; vlagamo jih lahko tudi v otrobe ali mekine in podobno. Lahko jih pa shranimo tudi tako, da enostavno zavijemo jajce v časopisni papir in drugo poleg drugega zložimo v skatle iz lepenke ali lesene zabojčke in shranimo v hladno shrambo ali klet. Na vsak zabojček zabeležimo približni datum, da jih potem porablamo najprej starejše. Tako shranjena jajca nimajo nikakega neprijetnega duha, kakor se ga jajca rada navzamejo od raznih drugih načinov shranjevanja.

Štedenje s petrolejem. Da zmanjšamo poročnjo petroleja v svetilkah, dodajmo v vsak liter petroleja štiri grame terpentinskega olja in dva grama kafe. Plamen od teh pridatkov potem tudi lepše in svetleje gori, petroleja se pa manj porabi. Zmotno pa je mnenje, da pogori manj petroleja, če privijemo stenj nižje, zakaj pri tem imamo slabo razsvetlavo, okajen cilindar in zasmrjeno stanovanje.

Umivalnike (lavorje) in kopalne kadi, v katerih se nabere nesnaga od mila, prahu in maščobe, osnažimo kaj hitro z bencinom. Krpico pomočimo v bencin in zdrgnemo umazane umivalnike. Potem zmižemo še z vročo vodo, da odstranimo duh po bencinu.

Živali slutijo prevrate v prirodi

Iz opazovanja je znano, da živali potrese in druge prevrate v prirodi, kakor silne vrtilinaste viharje, zaslutijo precej časa pred samim dogodkom.

Tudi potresni sunki, ki so se pred kratkim pojavljali po Zapadni Evropi in ki so jih zlasti čutili v Belgiji, so nudili priložnost za zelo zanimiva opazovanja. Tako poroča ravnatelj nekega živalskega vrta v Belgiji, da so mnoge živali dolgo pred potresom kazale znake vznemirjenja. Levi niso več rjovelni na način, ki je pri njih v navadi. V njihovem rjovenju je bil neki prizvok strahu. Tudi sicer tako rezko vpitje pavov je zvenelo tokrat docela drugače. Nosorogi, bizoni, antilope, gazele in srne pa so naravnost divje letali okrog in prestrašeni tiščali v ograje, kakor bi bili iskali zavetje. Pazniki so skušali pomiriti živali. Tedaj pa so se nenadno stresla tla, in medtem ko so pazniki prebledeli in planili kvišku, so se živali v trenutku pomirile. Zanimivo pa je, da nimajo tega predobčutka za naravne prevrate medvedje in opice. Pri njih namreč ni bilo opaziti nikakega nemira.

Holandski listi so ob tej priliki pisali,

kako so se obnašale živali pred silnim viharjem v Borculu. V poletju l. 1925. je to holandsko mestoce izpremenil strašen orkan v nekaj minutah v puščavo. Tedaj je tik pred nastopom orkana na veliko začudenje kmetov vsa živina, tako konji kakor krave, nenadno legla na pašnikih na tla, krave celo tako, da so imele hrbte obrnjene proti oni strani, odkoder je potem prihrumel orkan, glave pa so položile na drugo stran globoko v travo, kakor bi se bile hotele zaščititi pred bližno nevarnostjo.

Neki domačin iz Borcula je pripovedoval o svoji mački tole: »Bog vedi, kako so živali to zaslutile! Njih slutnja je pač morala biti mnogo večja kakor naša pamet. Moja mačka je nekaj dni pred nesrečo dobila mladiče. Z njimi je ležala v kuhinji. Nenadno pa sem videl, kako je planila pokoncu in mladiča za mladičem prenesla daleč stran od hiše na travnik. Vznemirjen sem šel za njo. V naslednjem trenutku je zadivjal orkan. Moja hiša je bila v nekaj sekundah v razvalinah. Ruševce se tramovje bi me bilo prav gotovo ubilo. Tako pa mi je mačka rešila življenje.«

Kadar nastane v ameriškem pragozdu požar...

Sredi divjine na bregovih mogočnega Skalnatega gorovja na zapadu Zedinjenih držav daleč od mest so drvarske naselbine. Drvarji delajo za velika lesna podjetja. Te drvarske naselbine so nekaka lesena mesteca, grajena na jasad. Če je s sekanjem drv v zvezi tudi parna žaga, postane življenje v drvarski naselbini na vso moč živahno. Kupčija cvete. Opirajo se celo gostilne in grade se cerkve in molilnice.

Delo v teh gozdovih je trdno in neusmiljeno. Drevesni velikani, ki jih podirajo, so tudi po 50 do 60 m visoki in njih premer je 6 do 7 m. Pri takem nevarnem delu človeško življenje prav malo pomeni. Drvarji so sirovi, kakor je trdo njih delo. Iz vseh vetrov so se zbrali, vsaka druga beseda je kletev. Le malokdaj ne igrajo kart. Vsote, ki pri kartah menjavajo lastnike, gredo v stotine dolarjev.

Strah in groza, pa se lotita drvarjev, če nastane v pragozdu požar — največji sovražnik, s katerim morajo računati drvarji vsako minuto, če vladata suša in vročina, ki posuši les, da gori ko smola. Komaj opazen plamenček se vije po tleh. Nihče ga ne opazi. Zdajci pa se plamenček izpremeni in plamen in že divja in plameni v naslednjem trenutku ognjeno morje skozi gozd. Stoletja stara drevesa pragozda pokajo in se lomijo. Od ust do ust hiti grozotna vest: Gozd gori! Tedaj se začne prava tekma s smrtjo. Može skočiti pokoncu. Vsem je jasno: vsi morajo bežati navzgor v hrib, da se izognejo smrti v ognjenem morju.

Plameni skačejo z drevesa na drevo. Drvarji se spotikajo preko korenin, izgubljajo se do pasu v trhljih deblih. Živali bežijo mimo njih. Ptice padajo z osmojenimi perutmi na tla. Ogenj pa divja za njimi in prihaja bliže in bliže. Tu naletijo begunci na gorski potok. Po dolgem se vržejo drvarji v vodo, da se napije obleka mokrote. Potem vržejo mokre suknjiče preko ramen in glave in spet bežijo. Zmanjkuje jim sape. Nad glavami bežečih v vrhovih dreves švigajo plameni, ognjene kače jim silijo pod noge. Prerivajo se skozi hosto. Starega drvarja zapustijo moči. Tovarištvo, nikdar pričakovano, slavi svoje zmagoslavje: drvarji vzdignejo onemoglega, ga suvajo in porivajo naprej sirovo in brez besed. Groza pred peklenko vročino jih žene dalje.

Zdajci pribežijo na kraj, kjer je gozd redkejši in so tla kamenitejša. Z zadnjimi močmi preskočijo deroč potok in šele potem opazijo da so rešeni. Na goli skalnati pečini popadajo izčrpani, krvavi in raztrgani in z ožganimi oblekami in lasmi na tla. Nihče ne more govoriti. Komaj 50 metrov vstran pa divja rdeči vihar mimo njih dalje v gozd.

Pozno ponoči se vrnejo po ovinkih v prenočišča. Vsi morajo pomagati, da se ustavi požar, a naporji so zaman. Veter je postal močnejši. Plameni so objeli še žago in zajeli naselbino. Gozdne živali bežijo po ulicah lesenega mesteca. Žene in otroci vlačijo najpotrebnejše s seboj na varno. Drvarske kočice in šotore v gozdu, stroje, vse je požrl ne-nasitni plamen.

Mesto Nairobi v Afriki je nastalo po naključju

Na razne načine so nastala mesta. Tako govore, da se je knežna spotaknila ob korenino nekega drevesa. Pa so rekli, da ta korenina mora postati prag zgradbe, ki bo tako velika, da bo segala do zvezd. Knežna je nato postavila na tistem prostoru šotor in mu dala ime Praga. Tako je nastalo mesto Praga. Po večini pa so mesta nastala na krajih, kjer so taborile velike vojske. Tako sta nastala iz takih vojaških taborišč Pariz in Dunaj.

Nairobi, mesto, ki stoji sredi afriške pu-

ščave ob ekvatorju, je nastalo zaradi prepočasnega dovoza blaga. Leta 1880. je angleško društvo gradilo železnico v pokrajini Keniji. Delavci in inženjerji so polagali tračnice, pa so nenadno morali prenehati z delom, ker je zmanjkalo tračnic. Na mestu te nedokončane proge so si postavili barake in čakali, da pripelejo tračnice. Ko je prišlo gradivo, so te barake ostale. Vanje so se vselili domačini, trgovci, gostilničarji in drugi. Zdaj čez 50 let ni več sledu o nekdanjih barakah prvih

naseljencev. Na njihovih mestih so zrastle velike stavbe, trgovine, banke, bolnišnice, cerkve in drugo. Poleg tega pa še mnogo pivovarn. Nairobi je zvezano z ostalimi mesti po modernih avtomobilskih cestah, ima pa tudi veliko letališče in radijsko oddajno postajo. Nairobi je zdaj prestolnica angleške kolonije Kenije. V mestu samem je že 11.000 avtomobilov, tako da prideta dva avtomobila na enega belokožca, katerih je tukaj do 6000. Poleg njih je tu 6000 Indijcev, ki mnogo lažje prenašajo vroče tropsko podnebje kakor Evropeci, in pa 60.000 domačinov. Trgovina prehaja počasi v indijske roke. Življenje samo je v mestu zelo hrupno, saj prihajajo semkaj bogati Angleži iz vseh delov sveta. Po velikih

ulicah se sprehajajo ti bogatini v tropskih oblekah in tropskih klobukih, poleg njih pa tekajo črnci v skromnih oblekah.

Petina vsega ozemlja te kolonije je zaščiten po zakonu: tu ne sme nihče ubijati zverjadi in ne sekati gozdu. Nešteto krat se zgodi, da se približajo plašne zebre potnikom, ki stopijo iz letal, in čakajo na slaščice. Popoldne mesto spi. Ustavljen je vsak promet zaradi prevelike tropske vročine. Zvečer pa se zrak shladi in tedaj odpirajo trgovine. Poleg tega se odpro tudi razna zabavišča. Iz divjih bližnjih pragozdov prinaša veter svojevrstne vonjave, iz premnogih zabavišč pa se razlega vtropsko noč evropska in ameriška glasba.

30 let je čakal na izvršitev smrtne obsodbe

Preden v Ameriki koga povedejo na električni stol, da ga tamkaj z elektriko usmrte, ga dajo v tako imenovano smrtno celico, kjer čaka na smrt. V tisti celici se mu telesno dočela dobro godi, ker ima na razpolago vse, kar hoče. Včasih mora obsojenec v taki celici prebiti več dni, zlasti če je vložil prošnjo za pomilostitev. Včasih pa pride kar hitro na vrsto. Zato so duševne muke obsojencev v teh celicah strašne.

Zgodilo se je, da je neki obsojenec preživel v taki celici 30 let. Mož se je v celici prav dobro počutil in nikakor ni želel, da bi bil prestavljen v kako drugo celico, kjer bi se mu godilo slabše, kakor se pač godi slabo kaznjencem, ki so obsojeni na večletno ali dosmrtno ječo.

Ta nenavadni kaznjenc in na smrt obsojeni možak se piše Archie Heron. Leta 1908. je bil na smrt obsojen. Spravili so ga v smrtno celico, potem pa so menda nanj pozabili. Heron je bil obsojen na smrt zaradi umora nekega anglikanskega duhovnika, kateri mu je grozil, da ga bo naznanil oblastvom, ker je zagrešil neki manjši zločin. Ko je bil Heron že obsojen na smrt in priveden v smrtno celico, je sodnik, ki ga je bil obsodil na smrt, odredil, naj ga pred usmrtno še enkrat pregledajo, ali je mož pri zdravi pameti. Sodniku se je namreč zadelo, da z možem

nekaj ni v redu. Zdravniki so sicer nekaj dni nato ugotovili, da je možak pri zdravi pameti in odgovoren za svoje dejanje. Torej bi ga bili morali zdaj usmrtiti.

Zgodilo pa se je, da je sodnik, ki ga je bil obsodil na smrt, takoj drugi dan po razglasitvi smrtne obsodbe naglo umrl. Po ameriških postavah pa mora smrtno obsodbo izvršiti samo tisti sodnik, ki ga je bil obsodil na smrt. Ko je bil umrl sodnik, so menda na njegovega zadnjega obsojenca pozabili. Od nikoder ni bilo nobenega glasu, kaj naj se z obsojencem zgodi.

Tako je Heron celih 30 let sedel v svoji smrtni celici in pri tem ves čas užival vse tiste pravice, ki po ameriških postavah grejo na smrt obsojenemu v smrtni celici. Njegova celica je bila udobna, hrano si je izbiral, kakršno je sam hotel imeti, knjig in časopisov je imel dovolj, kadil je lahko kakor Turek, radio je poslušal, tako da mu ničesar ni manj kalo. Pri vsem tem pa je že docela izgubil strah, da ga bodo lepega dne poklicali na električni stol.

Nazadnje pa so se tega možaka čez 30 let le spomnili in ga pomilostili. Izpustili so ga iz ječe. Toda kam naj zdaj gre mož, ki je 30 let preživel v smrtni celici in ki šteje zdaj že 78 let?

× **Vezuv bo dajal elektriko.** Sodobni človek se je začel ukvarjati tudi z mislijo, kako bi bilo mogoče delovanje ognjenikov, ki so zahtevali že toliko žrtev in so ljudje prestali pred njimi že toliko v strahu, izkoristiti tako, da bi pomagali človeštvu k večjemu blagostanju. Na to so zdaj začeli misliti tudi Italijani. Ustanovljena je družba s kapitalom več milijonov lir, ki namerava izkoristiti pline, ki izpuhtevajo iz Vezuvovega žrela. Številni italijanski inženjerji delajo zdaj poskuse, kako bi zajeli pline, ki prihajajo iz zemeljske notranjosti skozi žrelo Vezuva. To res ni tako lahka stvar, kajti pline, ki izhajajo iz zemeljske notranjosti, je treba zajeti globoko v ognjenikovem žrelu, torej tam, kjer vlada huda vročina. V ta namen je bilo potrebno narediti svojevrstni zbiralec plinov, nekaj lijak, ki ga bodo pritrdili na dolge in močne cevi in ga spustili v dno ognjeniškega žrela. Te cevi bodo nato napeljali do velike električne centrale, kjer bodo ognjeniški plin porabili za pogon električnih strojev. Po sedanjih skrbnih računih bo ta električna centrala tako močna, da bo lahko zalagala z elektriko ne samo vse mesto Neapelj, pač pa bo gnala tudi električne vlake na progí Rim-Neapelj. Računajo pa tudi na to, da bo električne energije dosti preostalo tudi za druge namene. Največja prednost tega načrta je vsekakor ta, da bo električni tok, ki ga bo dajal Vezuv, mnogo cenejši, kakor pa je tok v dosedanjih elektrarnah. Slaba stran pa je v tem, da ni mogoče preprečiti večjih izbruhov ognjenika. Kadar bo namreč Vezuv začel z večjo silo bruhati, bo tudi omenjena napeljava plina iz njegovega žrela v nevar-

nosti. V dobro poučenih krogih izražajo upanje, da bo to novo »ognjeniško podjetje« v dobrem letu že lahko začelo obratovati.

× **Ženske pod orožjem.** Kralj Karol je podpisal ukaz, po katerem bodo morale romunske ženske opravljati obvezno službo v primeru vojne. Po tem ukazu bodo romunske ženske smele biti vpoklicane pod orožje ali posamič ali v skupinah in bodo določene za službo, ki bo odgovarjala njihovim sposobnostim.

× **Svetovni kongres brezbožnikov.** Angleški tedniki so poročali razne posameznosti o kongresu brezbožnikov, ki se je vršil pretekli teden. Predsednik kongresa je bil belgijski svobodomislec dr. Torwagne. Na kongresu ni bilo nobenega ruskega zastopnika Zveze bojujočih se brezbožnikov, ki jim angleška oblastva niso dovolila vstop v državo. Predsednik je najprej prebral poslanico načelnika ruskih brezbožnikov, kjer je označena zahteva, da naj brezbožniški delavski krogi pripravljajo podlago, na kateri naj bi oživilo skupno delovanje z izobraženimi kristjani. Različne nacionalne brezbožniške zveze si morajo zastaviti smoter, da vprežejo vse kulturne in poklicne organizacije za enotno delovanje zoper krščanske cerkve. Navzlic temu, da so se svobodomiselnim združenja pred kongresom zaobljubila, da ne bo imel kongres »protiverskega značaja«, je prvi poglavitni govornik, Henri Lorulot, pisec svetoskrušne knjige »Vie comique dé Jesus« (»Smešno življenje Jezusovo«), predaval o »groznjah vatikanske podgane«. Po poročilu Jožefa Mc Caboa je največ brezbožnikov na Češkoslovaškem, in sicer jih je 1 milijon. Posebni pozdravni nagovor je imel dr. Torwag-

ne na delegacijo rdeče Španije, kjer da so prvi bojevniki za svobodo vsega sveta. Dodal je, da ni nikjer tako vzornih brezbožnikov kot v Španiji. Belgijski delegat Paul Braun je hudo napadal krščanske cerkve. Prav resno je poudarjal, da krščanska vera oropa človeka vseh človeških pravic, in da so vse cerkve najzagrizenejše sovražnice svobode v državah.

× **2500 starih nad 100 let.** Najrazličnejša društva danes ustanavljajo ljudje po svetu. Menda pa takšnega nimajo nikjer kakor v Angliji. V njem so namreč samo takšni ljudje, ki so stari najmanj sto let. Na občnem zboru je njegov predsednik med drugim v svojem nagovoru poudarjal, da se število ljudi, starih nad sto let, vedno bolj veča. To pa tudi ni tako čudno, je dejal, saj je hrana, zdravniška nega in zdravstvena služba danes mnogo bolj popolna, kakor je bila pred nekaj desetletji. V splošnem pa dosega danes mnogo višjo starost ženske, ker njihovo delo ni več tako izpostavljeno vsakodnevnim nevarnostim, kakor je izpostavljena služba moškega. Ženske tudi ne kade in ne pijejo toliko kot moški. Ugotovljeno je dalje, da na svetu živi 2500 ljudi, ki so stari nad 100 let. Od teh jih je samo v Angliji nad 150.

× **Prodajalke naj bodo grde.** V nasprotju s sedanjim načelom ameriških prodajal, se je neki newyorški trgovec odločil, da napravi nekaj nenavadnega. Nastavil je v svojo trgovino le še grde prodajalke. Pravi, da je videl, da kupovalke, ki niso lepe, in teh je pač največ, nočejo hoditi v trgovine, kjer so lepe prodajalke, ker se čutijo zapostavljene in jim je neprijetno. Mimo tega pa je, pravi trgovec, grda prodajalka boljša delavka kot lepa, ki se vede preveč samozavestno in prezirljivo. Trgovec, ki je že nastavil same grde prodajalke, pravi, da je v teh treh mesecih prodal za 30 odstotkov več kot prej, ko je imel lepe prodajalke in trgovino.

× **Strahovit orkan.** ki je divjal v zadnjih dneh na vzhodni obali Amerike, je zahteval 600 človeških žrtev. Ravno toliko ljudi se je izgubilo in je njih usoda neznana. 60.000 ljudi je brez strehe, celokupna škoda pa znaša okrog 250 milijonov dolarjev. Neprizadeta je ostala samo Florida. Orkan je najbolj prizadel 5 zveznih držav. Orkan je zahteval največ človeških žrtev na Coney Islandu, kjer je bilo 284 mrtvih, v državi Massachusetts 177, v Connecticutu 66, v New Hampshire 13, v državi New York 61.

× **Ženske s pobarvanimi zobmi.** Pred kratkim so začele nastopati pri vseh svečanih predstavah tri dame, ki so s svojimi pobarvanimi zobmi vzbujale upravičeno začudenje. Stara reč je, da si ženske barvajo ustnice, in obrvi, ki se temu danes skoro že ne čudi nihče več. Toda barvanje zob pa je tudi za današnjo modo nekaj povsem novega. Proti pričakovanju pa te tri dame niso našle zaenkrat še nobenih posnemalk in so ostale osamljene. Povsem drugačne so pa prebivalke New Yorka. Tem ženskam ta najnovejša moda zelo ugaja in jo tudi zelo posnemajo. Nekemu bistremu strokovnjaku se je posrečilo dati človeškemu zobovju mavrične barve. S svojim izumom garantira vsem damam, ki uporabljajo njegovo barvo za zobe, da je ta barva stalna in da je ni mogoče izbrisati ne z jedjo ne s pijačo.

× **Ostanki praživali in starodavnih stavb v Afriki.** V Rodeziji v Južni Afriki je zemljelovec Dixey naletel na okamenele ostanke živali, ki so živele pred 200 milijoni let in ki znanost zanje doslej še ni vedela. To afriško ozemlje se odlikuje posebno po tem, da je tu najti sledove najstarejše afriške kulture. Že običaj, da se pri Kafrih pokojnikov brat poroči z njegovo vdovo in da pokopava to ljudstvo svoje mrtvece na pobožjih gričev, kakor so delali stari Feničani kaže, da so pradavni prebivalci Rodezije prihajali v zvezo z njimi. Številne razvaline zgradb v feničanskem slogu to domnevo še bolj potrjujejo. Najbolje ohranjeno razvalino je najti kakšnih 25 km južno od mesta Viktorije. Na vrhu nekega griča so ostanki trdnjavi podobne zgradbe s pet do šest metrov visokimi in dva do pet metrov debelimi granitnimi stenami.

Radio Ljubljana

od 2. do 9. oktobra 1938

Nedelja, 2. oktobra: 8.00: Kmečki trio. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe. — 9.45: Verski govor. — 10: Koncert za naše malčke (radijski orkester). — 11.00: Otroška ura (Slavica Vencajzova). — 11.30: Iz pravljirnega sveta (plošče). — 12.00: Koncert pevskega septeta bratov Živko. Narodne pesmi s Pohorja in okolice. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Kar želite, to dobite (plošče po željah). — 17.00: Kmet. ura: Pomen izdelovanja sladokosa v kmečkem gospodarstvu (Josip Priol). — 17.30: Za dobro voljo (plošče). — 18.00: »Čigav je otrok?« — Vesela zgodba. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Pisana trata (plošče). — 20.30: Koncert. Sodelujeta: Robert Primožič, član Narodnega gledališča in radijski orkester. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Adamič Bojan in njegov orkester.

Ponedeljek, 3. oktobra: 12.00: Češke narodne (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18: Ruski sekstet. — 18.40: Novo delovno leto radijske postaje (France Koblar). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zanimivosti. — 20.00: Večer lahke glasbe. Sodelujejo: Dragica Sok, Marjan Lipovšek, Rudolf Piliš in kvartet Fantje na vasi. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Dvořak: Iz novega sveta, simfonija (plošče).

Torek, 4. oktobra: 11.00: Šolska ura. — 12: Donski kozaki pojo (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Harmonika solo (Voukan Ivan). — 18.40: Glasbeni spored v prihodnjem letu (Anton Dolinar). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Vesela kronika. — 20.00: Koncert slovenske glasbe (radijski orkester). — 21.10: Debussyjeva ura. Klavir solo (Škerjanc). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Prenos lahke glasbe.

Sreda, 5. oktobra: 12.00: Vesele solistične točke (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Operetni zvoki (plošče). — 14.00: Napovedi. — 18.00: Salonski trio. 18.40: Mladinske oddaje v prihodnjem letu (Niko Kuret). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Uvod v prenos. — 20.00: Prenos opere iz ljubljanskega gledališča. — 22.00: Napovedi, poročila.

Četrtek, 6. oktobra: 12.00: Godbe na pihala (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Salonski kvartet. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Pisan spored igraradijskega orkestra. — 18.40: Literarni in dramski spored v prihodnjem letu (France Koblar). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut zabave (Lipah). — 20.00: Pevski koncert zboru »Ljubljanski zvon«. — 20.40: Simfoničen koncert radijskega orkestra. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: V oddih (igra radijskega orkestra).

Petek, 7. oktobra: 11.00: Šolska ura. — 12.00: Iz naših logov in gajev (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 18.00: Orglice in harmonika (Petan in Stanko). — 18.40: Prosvetni spored prihodnjega leta (g. V. Zor). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Nacionalna ura. — 20.00: Lahkih nog naokrog (plošče). — 20.30: Koncert. Sodelujejo: Milica Polajnar, Lipovšek in radijski orkester. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 8. oktobra: 12.00: Plošča za ploščo. — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Plošča za ploščo. — 14.00: Napovedi. — 18: Za delopust igraradijskega orkestra. — 18.40: Zabavne oddaje v prihodnjem letu (Niko Kuret). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30:

NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

BARHEND vzorčasti **8 50**

CREPPE MAROCENE moderne barve **34**

CREPPE DE CHINE v vseh barvan **18**

TKANINE za damske obleke in kostime

Krasna, la volnena tkanina gladka **40**

VOLNENA tkanina za obleke razne barve **27**

TKANINA za kostume in plašče **50**

Stermecki CELJE 97

IZDELANO V KRALJEVINI SLOVENIJI

Nacionalna ura. — 19.50: Pregled sporeda. — 20: O zunanji politiki (Kuhar). — 20.30: Veliki gala večer za uvod v novo sezijo. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Za vesel konec igra radijski orkester.

Za smeh in kratek čas

NAGEC V LJUBLJANI

Lipe: »Bos sem prišel v Ljubljano!«
Pepe: »To še ni nič — jaz sem celo nag!«
Lipe: »Ne brbljaj, to je nemogoče.«
Pepe: »Kako da ne? Rodil sem se v Ljubljani!«

NA PLESU

Gospod pieše valček. Govori s svojo plesalko in ta ga vpraša:
»Ali radi plešete valček?«
»Zelo rad!« odgovori plesalec.
»Zakaj se ga potem ne naučite?« ga zabeli plesalka.

NAVADE SE SPREMINJAJO

Janezek je bil na obisku pri svojem šolskem tovarišu. Ko se je vrnil domov, se je pričel pritoževati, da se ni imel ravno najbolje, ker mu Karlček ni pustil igrati se z njegovimi igračkami.

»Ko sem bil jaz v tvojih letih,« reče oče, »nisem kaj takega potrpel. Vzel bi bil klobuk in odšel.«

»E, v mojih časih je to sedaj drugače. Jaz sem mu prisolil dve klobuti, pa je on vzel klobuk in odšel,« se odreže fantič.

SEFOVA POMOČ

Uslužbenec: »Gospod šef, v kratkem se nameravam oženiti, pa si dovoljujem vas prositi za malo pomoč pri pripravah za svatbo.«

Šef: »Dobro, dobro. Lahko si iz pisarne izposodite vse stole.«

SODOBEN VAJENEC

Redar: »Ali vas ni sram, da jemljete s seboj na beračenje tudi sina?«

Berač: »Eh, gospod, to ni moj sin, temveč vajenec v beraškem obrtu.«

MED ZAKONCI

Mož kadi cigareto in se smehlja ženi: »Povej mi, ali škoduje zastorom, če kadim?«

Žena: »Ti si najobzirnejši med vsemi zakonskimi možmi. Če ti odkrito povem: dim škoduje zastorom.«

Mož: »Dobro! Če jim škoduje, jih pa snemi!«

Mali oglasi

2.500 DIN POTREBUJETE,

da zaslužite 1 000 din mesečno. Pišite. »Anos«, Maribor, Orožnova ulica

KMEČKO DEKLE

(tudi dve) za vsa kmečka dela se sprejme za takoj. Plača po dogovoru. Križman Angela, Glinca št. 4, pošta Št. Vid pri Ljubljani.

Lep spomenik — dar pokojnim
Ogled spomenikov dolžnost interesentov
Stalna razstava — nizke cene
FRANJO KUNOVAR,
karnoseštvo
Tel. 49-09.
Sv. Križ — Ljubljana

SAMO Din 98.—
63719. Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalec. Din 98.—
63796 Ista z anker kolesjem na kamno tekoča s sekundnim kazalcem. . . Din 185.—
63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. . . Din 260.—

Zahtevajte cenik zastonj in poštnine prosto.
H. SUTTNER, Ljubljana 6
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Po Sloveniji gre glas: »Domovina« je za nas